VOSTOK-5
VOSTOK-6

12 NEUVOSTOLIITTO TÄNÄÄN 1963

ENSIMMÄINEN NAINEN AVARUUDESSA

Maailman ensimmäinen avaruusnainen

VALENTINA TERESHKOVA

lensi avaruusaluksella Vostok-6 71 tuntia tehden sinä aikana matkaa 2 miljoonaa kilometriä ja kiertäen maapallon 48 kertaa

Avaruuslennon uusi ennätysmies

VALERI BYKOVSKI

lensi avaruusaluksella Vostok-5 119 tuntia tehden sinä aikana matkaa 3,3 miljoonaa kilometriä ja kiertäen maapallon 81 kertaa

VALERI BYKOVSKI

Avaruuslentäjä Valeri Bykovski, hänen vaimonsa Valentina ja perheen nuorin, Valerik-poika.

Saatoinko odottaa, että erään koulutoverini ohimennen heittämästä leikillisestä huomautuksesta muodostuisi elämäni taitekohta, – kirjoittaa avaruuslentäjä Valeri Bykovski.

Kerran tuntien jälkeen, kun Valeri valmistautui lähtemään kotiin, toveri sanoi hänelle, että nuorisoliiton komitean huoneessa istuu "mies" ja on pyytänyt saada nähdä häntä. Mies oli ilmailukerhon opettaja. "Olin tietysti tiennyt jo aikaisemmin ilmailukerhojen perustamisesta, mutta en ollut milloinkaan aikonut mennä sinne. Silloin miekkailuharjoituksilla ja edessä olevilla Moskovan mestaruuskilpailuilla oli minulle ensisijainen merkitys", kirjoittaa Bykovski.

Vaaleahiuksisen opettajan puhe alkoi kuitenkin kiinnostaa Valeria. "En tiedä, miten niin tapahtui, mutta kysyin äkkiä: 'Voiko ilmailukerhoonne kirjoittautua?' Siitä kaikki alkoi."

Ensimmäisen itsenäisen lentonsa Bykovski suoritti syntymäpäivänsä aattona (hän on syntynyt elokuun 2. päivänä 1934). "En erityisemmin jännittänyt, sillä säännöllinen harjoittelu oli antanut sekä itseeni että koneeseen kohdistuvan luottamuksen tunteen."

Ensimmäinen laskeutuminen ei kuitenkaan sujunut täysin onnistuneesti. Kun kone lähti laskeutumiskierrokselle, Bykovski huomasi sen lentävän suoraan korkeajännitelinjaa kohden. "Vedin ohjaustangosta, ja kone liukui kevyesti mustien johtojen läpi."

Edessäpäin oli kaivanto, joka sijaitsi lentokentän reunassa. Lentäjä toisti edellisen toimenpiteen unohtaen täysin, että kone käy pienillä kierrosluvuilla. Nopeutensa menettänyt lentokone paiskautui kiitoradalle pääsemättä laskeu-

Jatkuu s. 26

Neuvostoliittolainen avaruuslentäjä, tämänhetkinen avaruuslennon ennätysmies Valeri Bykovski.

AVARUUSLENNON UUSI ENNÄTYSMIES

AIKAMME SANKARI

Lentäjä Valeri Bykovski oli yhdessä Juri Gagarinin, Herman Titovin, Andrian Nikolajevin ja Pavel Popovitshin kanssa ensimmäisiä avaruuslentäjäehdokkaiden joukkoon otettuja ja kävi heidän kanssaan läpi monimutkaiset alkukokeet, joissa tutkittiin terveyttä, reaktioiden nopeutta, rauhallisuutta ja tahdonlujuutta. Hän on tavattoman vilkas, ja siksi toverit kutsuivatkin häntä "elohopeaksi". Hän on kuitenkin oppinut pidättelemään itseään, alistamaan kuohuvat tunteensa palvelemaan asiaa, asetetun tehtävän täyttämiseen. Valeri läpäisi ankarien kokeiden sarjan ja liitettiin avaruuslentäjiin. Mutta se ei merkinnyt, että hän ja hänen toverinsa kohoavat jo huomenna avaruuteen. Edessä oli vielä paljon työtä. Ja hän uppoutui päätään myöten tähän jokapäiväiseen sitkeyttä kysyvään ja ankaraan harjoitteluun imien ahnaasti uusia tietoja, karaisi ruumistaan ja henkeään.

Avaruusmiesten jokainen päivä ja jokainen tunti oli varattu tiukasti opintoihin ja harjoitteluun, harjoitteluun ja opintoihin. Elämä teki heidät nopeasti vakuuttuneiksi siitä, että tie avaruuteen alkaa Maasta, että ilman jokapäiväistä fyysistä ja henkistä jännitystä ei voida ajatella myöskään loppusoittoa — avaruuslentoa. Se vaatii avaruuslentäjiltä todellisia tietosanakirjan tietoja, suurta kestävyyttä, salamannopeaa ajattelukykyä, suurta hengenvoimaa ja puoluehenkeä. Avaruuslentäjältä vaadittiin, että hän ei ole vain rohkea ja kokenut lentäjä, vaan myös hyvä lentoperämies, taitava radiosähköttäjä, hänellä täytyy olla enemmän kuin tusinatiedot lääketieteestä ja biologiasta, maantieteestä ja tähtitieteestä.

Yhdessä "avaruuden rykmenttitovereiden" kanssa voimakas ja päättäväinen Valeri harjoitteli pontevasti keinumista ympäripyöritettävässä keinuvassa tuolissa, joka jäljitteli voimakasta keinuntaa merellä. "juoksevalla radalla" ja vibraattorissa. Hän sai ensimmäisenä kaikista tovereista kokea, mikä on sentrifugi, astui ensimmäisenä eristyshuoneeseen ja vietti siellä ulkomaailmasta täysin eristettynä täydessä yksinäisyydessä pitkiä, pitkiä tunteja. Hän läpikävi kokeilut "roottorissa", jossa häntä pyöritettiin raivoisasti ensin yhdessä tasossa, sitten kahdessa ja lopulta kolmessa.

Monta kertaa avaruuslentäjät matkasivat lentokentälle saadakseen erityisesti varustetussa lentokonelaboratoriossa tuntea painottomuuden tilan ja totutella siihen elimistöään. He suorittivat laskuvarjohyppyjä kuivalle maalle ja mereen täydessä avaruuspuvussa ja heitä singottiin katapultilla suihkukoneista. Jokainen tällainen harjoitus vaati runsaasti energiaa, voimia ja hyviä hermoja. Ne eivät olleet vain harjoituksia, vaan myös uuden ihmisen vaikeaa luomisprosessia.

Ja sitten, kun ilmaantui mahdollisuus käydä kotona, ja tarkalla äidinkatseella kaikki havaitseva Klavdia Ivanovna kysyi, missä hänen poikakultaansa on näin rasitettu, Valeri laski leikkiä:

— Tanssilavalla, äitikulta... Meidän alamme on vielä niin nuori...

Toisinaan Valeri saapui vanhempiensa luo toverin kanssa. Hän oli tummatukkainen, päivettynyt, järkevä ja rauhallinen, joitakin vuosia Valeria vanhempi, ja Bykovskit kiintyivät häneen suuresti. Hän oli silloin vielä kaikille tuntematon Andrian Nikolajev. Hänestä tuli pian talon omaan väkeen kuuluva. Andrianin kanssa oli mielenkiintoista jutella mitä erilaisimmista asioista. Hän oli hyvin selvillä sekä politiikasta että taiteesta. Syntyi vaikutelma, että hän oli lukenut paljon ja tiesi paljon. Hänellä ja Valerilla oli erilainen luonne. Kun Bykovski suhtautuu kaikkeen kiihkeästi, temperamenttisesti, iloisesti leikkiä laskien, niin Nikolajev on aina ollut tasainen, järkevä ja ikäänsä nähden ujo. Mutta siitä huolimatta Valerin ja Andrianin välille lujittui joka päivä yhä lujempi veljellinen ystävyys. He ymmärsivät toisiaan erinomaisesti ja vaikuttivat toisiinsa suotuisasti. Sanalla

Valeri Bykovski on avioitunut hiljattain ja on onnellinen isä, vaikka aikaa riittää kovin vähän pikku Valeria varten.

sanoen he olivat kaksi nuorta miestä, joista sanotaan, että he ovat erottamattomia.

Huhtikuun 12 päivän aamuna 1961 planeettamme ylle nousi avaruuskauden valoisa aamurusko. Juri Gagarin kynti silloin avaruuden uudismaahan ensimmäisen vaon. Bykovskit iloitsivat yhdessä kaikkien neuvostoihmisten kanssa tästä suuresta tapahtumasta, mutta eivät voineet jakaa iloaan poikansa kanssa, sillä Valeri oli pitkällä komennuksella. Hiukan yli sadan päivän kuluttua avaruuteen kohosi Herman Titov. Neuvostoihmiset riemuitsivat suunnattomasti. Ja jälleen Fedor Fedorovitsh ja Klavdia Ivanovna saivat olla yksin sitä kokemassa: Valeri oli jälleen matkustanut jonnekin. Vuoden kuluttua tuli jälleen neuvostoihmisen avaruuslento. Suuri oli Bykovskien hämmästys ja riemu, kun Pravdan palstoilta katseli Andrian Nikolajevin — heidän poikansa toverin — rakkaat, niin tutut ja läheiset kasvot. Mutta poika oli jälleen komennuksella.

— Ymmärrätkö jotakin? — kysyi Klavdia Ivanovna.

— Ymmärrän, — Fedor Fedorovitsh vastasi. — Valerin tanssilavat ovat siis oikealta nimeltään avaruuslentokenttiä ...

Hänen herkkä, vastaanottavainen sydämensä ymmärsi, että heidän poikansa oli omistanut koko elämänsä tulevalle uroteolle. Mutta Klavdia Ivanovna kyynelehti ja ikään kuin heti nuorentuen alkoi muistuttaa sitä nuorta kutojaneitosta, jonka Fedor Fedorovitsh oli tavannut vuosia sitten ja jonka kanssa hän oli löytänyt perheonnen. Klavdia Ivanovna ryhtyi heti puuhaamaan: oli valmistauduttava ottamaan vastaan Andriania. Tästä oli tullut hänelle jo kauan sitten kuin toinen poika.

Sekä ensimmäisellä, toisella, kolmannella että neljännellä kerralla, jolloin Pavel Popovitsh lähti Andrian Nikolajevin jälkeen avaruuteen, Valeri Bykovski oli avaruuslentokentällä. Hän ei ollut siellä vain todistajana, vaan myös aktiivisena osanottajana neuvostokansan aloittamassa maailmankaikkeuden valloittamisessa. Ennen nousemistaan Vostokin hyttiin Juri Gagarin syleili lujasti Valeria, ja avaruuslennolle lähtiessään Herman Titov ilmaisi olevansa vakuuttunut siitä, että Bykovski ylittää moninkertaisesti sen, mikä hänen tehtäväkseen on annettu. Valeri totutteli Andrian Nikolajevin kanssa Vostok 3:n hyttiin yhtä huolellisesti kuin hänen hyvä toverinsa ja ystävänsä valmistautui monta vuorokautta kestäneeseen ryhmälentoon "Kotkan"-Pavel Popovisthin kanssa. Hän koki pienimpiä yksityiskohtiaan myöten Maassa sen legendaarisen matkan, jolle hän olisi joutunut minä hetkenä tahansa, jos Andrian Nikolajev ei olisi voinut jostakin ennakolta arvaamattomasta syystä kohota avaruuksiin.

Kuin veljet he viettivät yhdessä Vostok 3:n laukaisemista edeltäneen yön maineikkaassa "avaruuslentäjien talossa". Andrian nukkui Gagarinin sängyssä ja Valeri sijoittui Titovin vuoteeseen. Hiukan ennen uneen vaipumistaan he juttelivat ystävyydestä, isänmaasta ja muistelivat läheisiään. Andrian puhui tshuvassien maasta ja Valeri Moskovasta, Kremlin tornikellojen soinnista.

— Sinä lennät, Andrian, — hän puhui varmana, — ja kerrot sitten kansalle Punaisella torilla neuvostotieteen uudesta saavutuksesta ...

Hän ei itse kiirehtinyt, sillä hän oli varma siitä, että hänenkin avaruuslentonsa hetki koittaa. Valerilla ei ollut epäilyksen hiventäkään siitä, että Vostok 3:lla lähtee lentämään hänen ystävänsä, vaikka "avaruuslentäjien taloon" poiketessaan pääsuunnittelija keskusteli heidän kanssaan yhtä tarkkaavaisesti ja toivotti molemmille hyvää matkaa ja onnellista laskeutumista Maahan. Ja aamulla juuri samanlaiseen avaruuspukuun pukeutuneena kuin Andrianilla oli, hän lähti yhdessä tämän kanssa ylpeästi kohti taivasta kohoavan raketin luo, ja sen mahtavien moottoreiden juurella suuteli tätä veljellisesti. Ilkikuriselle luonnolleen uskollisena hän työnsi viime hetkessä Andrianin laukkuun liikennemerkkitaulukon, johon oli kirjoitettu humoristisia ohjeita, minkälaisia liikennesääntöjä avaruudessa on noudatettava. Jollakin lukuisista Maan ympäri tekemistään kierroksista Nikolajev löysi tämän taulukon ja puhkesi kovaääniseen nauruun. Kun avaruuslentäjät kuulivat radiossa tämän tarttuvan naurun ja saivat tietää, mikä heidän toveriaan oli riemastuttanut, arvasivat he heti, kuka oli tämän toverillisen pilan takana.

Pavel Popovitsh lensi onnistuneesti Andrian Nikolajevin jälkeen. Valeri seurasi silmät värähtämättä, miten kantoraketti Vostok 4 mukanaan tulisen titanin tavoin tunkeutui taivaan sineen ja häipyi avaruuteen. Maa oli ylpeä siitä, että sillä oli nyt jo neljä "avaruusveljestä". Mutta Valeri tiesi, että jokainen uusi lento on huomattavasti edellistä vaikeampi, ja joka kerta nämä vaikeudet kasvavat. Hän suhtautui kaikkeen, mitä avaruuslentokentällä tapahtui, kuin tieteellisiin tutkimuksiin, jotka antavat laajoja ja syvällisiä tietoja. Kymmenet luennot ja kokonaiset kasat erikoiskirjallisuutta eivät voineet antaa hänelle sitä, minkä antoi yksi avaruuslentokentällä vietetty päivä. Tämä kaikki oli kuin diplomityö, joka antaa lop-

jatkuu s. 16

Kolme avaruusmiestä. Pavel Popovitsh sekä Andrian Nikolajev, jonka varamiehenä Bykovski aikoinaan oli.

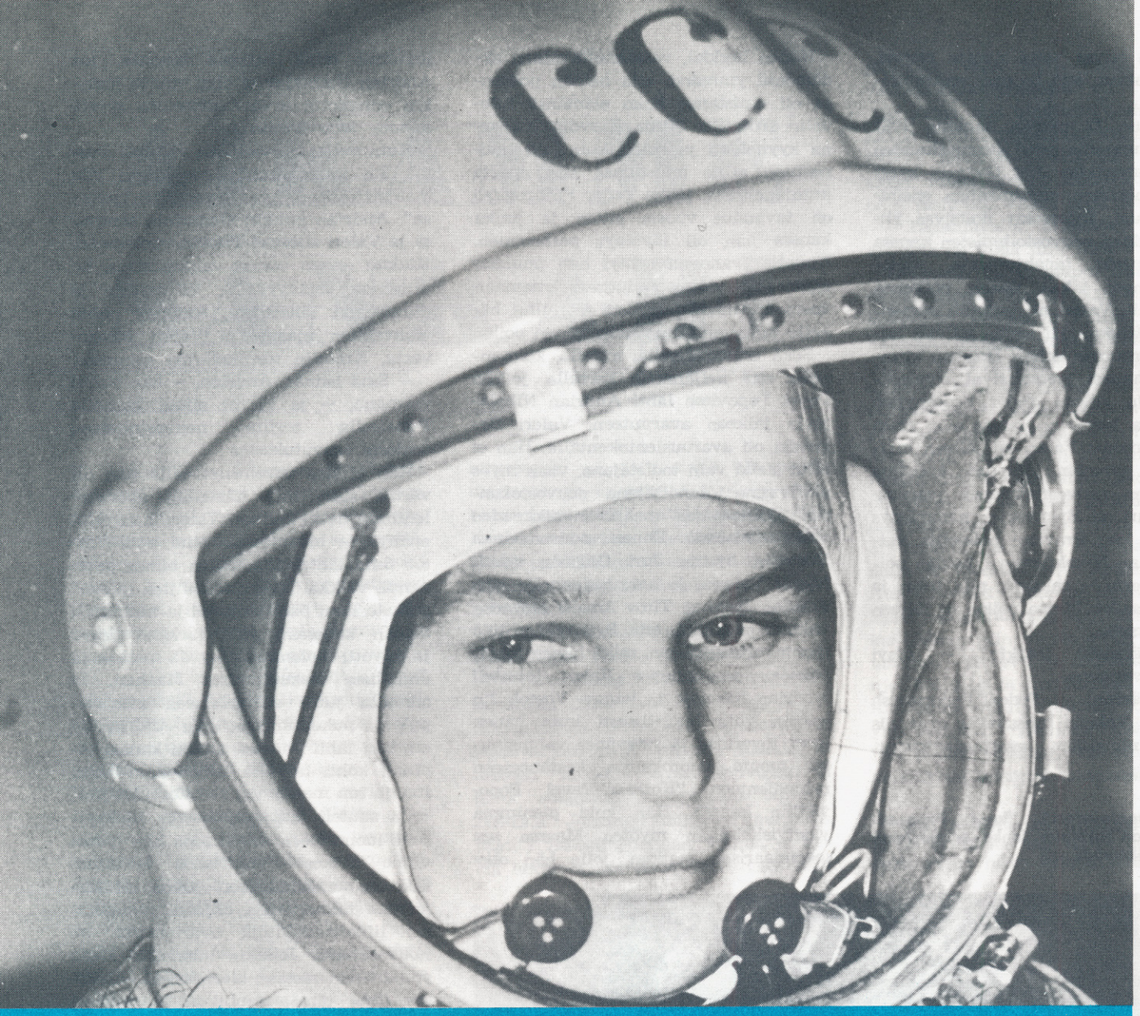

VALENTINA TERESHKOVA

maailman ensimmäinen nainen, joka on käynyt avaruudessa.
Millainen hän on?
Mitä hän on aikaisemmin tehnyt?
Millainen on hänen kotinsa
ja vanhempansa?

VUOSISATAMME NAINEN

Kesäkuisena aamuna 1954 oli "Krasny Perekop"-tekstiilikombinaatin luota autonrengastehtaalle matkaavassa linja-autossa paljon väkeä kuten tavallisesti. Auto heittelehti silloin tällöin epätasaisella tiellä, mutta matkustajat eivät siihen kiinnittäneet huomiota. Jokainen oli omissa ajatuksissaan: kuka muisteli edellisen illan juhlatilaisuutta, toinen ajatteli työosastoaan, jossa hänen on puolen tunnin kuluttua asetuttava työvuoroonsa.

Vain eräs matkustajista, 17-vuotias tyttö, jonka ruskeat hiukset oli kiedottu nutturalle, katseli suurin harmain silmin tien varteen ja hyräili itsekseen. Mutta tehtaan edustalla hän vaikeni. Kulmat kurtistuivat, hieman täyteläiset huulet puristuivat tiukempaan. Kasvojen ilme kävi jollain tavoin itsepintaiseksi. Kädellään tyttö hamuili takkinsa taskussa olevaa pientä kääröä.

Päätepysäkillä tyttö poistui autosta viimeisenä. Hänellä ei ollut syytä kiirehtiä, sillä henkilökuntakonttorin avaamiseen oli vielä lähes tunti aikaa. Tehtaan portilla, jossa oli värikäs taulu: "Jaroslavlin Leninin kunniamerkillä palkittu valtion autonrengastehdas", hän silmäili ympärilleen. Huulet puristuivat tiukempaan. Mieliin palautui keskustelu äidin kanssa.

— Työtä on tehtävä, tyttöseni, se on hyvä asia, — sanoi äiti. — Mutta sanon suoraan, etten hyväksy valintaasi. Tule mieluummin meidän kombinaattiimme. Se on paljon lähempänä ja ihmiset ovat siellä tuttuja — hyviä, sydämellisiä ihmisiä. Olisinko ilman heitä pystynyt viemään teitä kolmea eteenpäin ilman isää?

Tekstiilejä. Pelkkiä tekstiilejä, kaikkialla. Mutta autonrenkaat — se on oikeaa teollisuutta... Se on jotakin! Mutta ehkäpä sittenkin olin aiheettomasti ensi kertaa tottelematta äitiä?

Kysymyksiä oli paljon. Ei ole helppoa selvitä niistä 17-vuotiaana. Ei ole myöskään helppoa perääntyä kun "on tehty luja päätös". Ei ole. "Kutomotyöläiset — se on jotakin vanhanaikaista. On astuttava yhtä jalkaa tekniikan kehityksen kanssa, pyrittävä johonkin uuteen. On mentävä autonrengastehtaaseen. Nythän puhutaan kemiasta niin paljon mielenkiintoista."

Henkilökuntakonttorissa hän avasi käärön ja ojensi passinsa kera myös huolellisesti taitetun, vielä aivan uuden uutukaisen koulutodistuksen, jonka mukaan vuonna 1937 syntynyt Valentina Vladimirovna Tereshkova on päättänyt Jaroslavlin kaupungin Krasnoperekopin kaupunginosan koulun n:o 32 seitsemännen luokan. Samana päivänä Valja otettiin työhön kordirenkaiden kokoonpano-osastoon.

Työläinen

Näin aloitti työntekonsa tyttö, josta muutaman vuoden kuluttua oli tuleva neuvostoliittolaisen avaruusaluksen "Vostok-6" ohjaaja — maailman ensimmäinen nainen, joka tekee matkan avaruuteen.

Opiskelu työn ohella on vaikeaa. Mutta monien vanhempien ystävien ja koulutovereiden kokemukset ovat vakuuttavana osoituksena, että työssä käyden pikemmin löytää oman paikkansa elämässä. Valja näki, miten yhä useammat

Avaruuslentäjäksi pääseminen vaatii hyvää fyysillistä kuntoa. Valentina Tereshkova on havainnut pyöräilyn erääksi erinomaiseksi valmennusmuodoksi.

Neuvostoliiton nuoret nykyisin valitsevat tämän tien.

Tiedonhaluisena ja perin ahkerana työntekijänä hän pian oppi ensimmäisen ammattinsa. Mahdollisesti siinä auttoivat perinnölliset tekijät. Hänen isänsä oli paitsi kotikylänsä, Jaroslavlin alueen Maslennikovon kylän paras traktorinkuljettaja, myös yleensäkin taitava käsistään. Hän pystyi mihin tahansa, ja kaikki työ sujui hänen käsissään. Mutta rakkauden työhön tytär kai pikemminkin peri äidiltään, joka ei taipunut minkäänlaisten elämänsä vaikeuksien edessä.

Valja on todellinen 20-vuosisadan tytär. Eikä se näy siinä, että hän välittömästi osallistuu vuosisadan tärkeimmän tehtävän — avaruuden valloituksen — ratkaisemiseen. Ei myöskään siinä, että hän jo varhain liittyi työväenluokan riveihin — luokan, josta meidän vuosisadallamme tulee planeettamme rajaton valtias. Hän ja hänen kotiväkensä kokivat 20-vuosisadan miljoonien ihmisten murheen — aivan toisen maailmansodan alussa he menettivät isän.

Kun äiti puhuu tekstiilikombinaatista ei hänen äänestään havaittava kiintymys aiheudu pelkästään tehtaan nimestä "Punainen Perekop". Hänen kiintymyksensä johtuu ennen muuta vaikeasta mutta ylevästä ajasta, jolloin hän työtovereittensa avulla pystyi viemään lapsensa eteenpäin. Tehtaalaiset auttoivat yksitellen ja yhdessä. Kesäisin ammattiliittokomitea antoi hänen lapsilleen mahdollisuuden päästä ilmaiseksi pioneerileirille. Kun nuorin tytär sairastui tehdas sijoitti hänet talvella niin sanottuun metsäkouluun. Mutta tärkeintä, minkä tehdas on antanut, on varmuus huomispäivästä, tunne omasta työläisarvostaan. Työläiset eivät tulleet säälittelemään vaikeuksiin joutuneen ystävän luo, vaan auttamaan. He auttoivat ennen muuta siten, että kehoittivat tulemaan työhön. Valja näki tämän. Hän näki äidin tekevän kovasti työtä ja otti siksi huolekseen melkein kaikki kotiaskareet — pyykinpesun, siivouksen, ruoanlaiton, nuoremman veljen hoivaamisen. Noita tehtäviä karttui enemmän, kun vanhin sisar Ljudmila vuonna 1951 meni työhön. Näin ollen autonrengastehtaaseen ei lähtenyt mikään hienohelma, vaan tyttö, joka oli tottunut tekemään työtä ja pyrki innokkaasti seuraamaan aikaansa.

Syksyllä Valja meni työläisnuorison kouluun kahdeksannelle luokalle. Työssäkäynti, opiskelu ja pitkä työmatka veivät miltei kaiken ajan. Joskus ei jäänyt lepoaikaa ollenkaan. Hän jopa luopui käymästä rakastamansa klassillisen musiikin konserteissa. Silloin Valentina alkoi huomata, kuinka oikeassa äiti oli ollut — ei kannattanut tuhlata aikaa matkoihin. Ja edelleen — ei ollut syytä suhtautua niin kevytmielisesti tekstiilityöläisiin. Heidänhän työnsä ansiosta kansa saa vaatteita, ja heillä, tekstiilityöläisillä on paljon uutta, todella mielenkiintoista. Vuonna 1955 Valja siirtyi "Punaiseen Perekopiin". Vaikka hän joutui opettelemaan uuden ammatin, ei tyttö koskaan katunut tekoaan.

Avaruuslentäjän jokapäiväiseen ohjelmaan kuuluu harjoittelu mitä merkillisimmissä laitteissa. Sellainen on esimerkiksi tämä pyörä, jolla totutellaan pyörivään liikkeeseen.

Ihmiset "Punaisessa Perekopissa" osoittautuivat todella harvinaisen hyviksi. Vanhoina tekstiilityöläissukuina heille oli kasvanut omaperäinen luonne, joka oli ehkä erilainen kuin kaupungin muiden tehtaiden työläisillä. Valjaa se miellytti. Tehtaan esikehruuosastossa, jonne hänet otettiin oppilaaksi, myös miellyttiin uuteen tulokkaaseen. Tiedettiin jo, että hän on Ljudmilan sisar ja Jelena Fedorovnan tytär. Arvattiin hänen tarttuvan innokkaasti työhön käsiksi. Erityisesti Valja ystävystyi Antonina Aleksandrovna Vinogradovan kanssa, joka opetti hänelle uutta ammattia. Tälle vanhalle, jo lähes 40 vuotta sitten työosastoon tulleelle työläiselle tyttö oli kuin elävä muisto hänen omasta nuoruudestaan. Muutaman viikon kuluttua hän ensimmäisenä kannatti Valjan pyyntöä saada siirto oppilasasemasta itsenäiseksi työntekijäksi. Vinogradova otti Valja työkumppanikseen. Pian tyttö jo oppi hoitelemaan molempia koneita, ja Antonina Aleksandrovna osoitti Valjalle mitä suurinta kunniaa luovuttamalla tälle omankin koneensa ja siirtyessään hoitamaan toista koneparia. Näiden kahden naisen, joista toinen olisi ikänsä puolesta sopinut toiselle äidiksi, välisessä suhteessa kuvastui tuolle tehtaalle ominainen piirre.

— Minulla oli tuohon aikaan pieni

Sankari ja romanttinen ensimmäinen avaruudessa käynyt nainen on kuitenkin tavallinen ihminen, jonka on suoritettava jokapäiväiset askareensa. Niihin kuuluu myös vaatteiden silittäminen.

tytär, —muistelee Antonina Aleksandrovna. — Aika ei riittänyt kaikkeen, ja Valjan ansiosta kun hän tuli hoivaamaan tytärtä, sain aikaa hoitaa kotiaskareeni. Näin me yhdessä kasvatimme tytärtä, naureskeli vanha kutojatar.

Myös Valja puolestaan muistelee kiitollisena työtovereitaan. Kun vuonna 1956 perhettä kohtasi onnettomuus — Jelena Fedorovna halvaantui — eivät Ljudmila, Valja ja Volodja jääneet yksin suruaan kantamaan. Pitkään aikaan äiti ei pystynyt liikkumaan eikä edes puhumaan. Sairaan äidin hoivaaminen vaati lapsilta paljon aikaa ja voimia. Toverit auttoivat. Vuorotellen he päivystivät potilaan luona, suorittivat ostoksia jne.

Aika kului. Esikehruukoneen käyttö oli suoritettu loppuun. Oliko pysähdyttävä siihen? Se ei olisi ollut Valjan luonteen mukaista. Tyttö aloitti opiskelun kevyen teollisuuden teknikumin kirjeopiskelulinjalla. Oliko se jo tottumuksen ansiota, vai olivatko voimat vuosien mittaan karttuneet, mutta nyt riitti aikaa jo kaikkeen. Sekä nuorisoliittotoimintaan että ilmailukerhon laskuvarjohyppyharrastukseen.

Sydämellinen toveri

Puuvillankehruuteknikon paperit Valjalle annettiin kesällä 1960. Jostakin saattoi silloin tuntua epävakaisuuden ilmaukselta, mutta Valjan mieli jo päästä ilmailuinstituuttiin. Laskuvarjourheilu aivan kuin siivitti työn, avasi hänen eteensä sinertävän taivaan, houkutteli tuntemattomille matkoille. Valja ei vielä puhunut kenellekään mitään. Mutta sairautensa jälkeen lepäilevän äitinsä nojatuolin vieressä hän alkoi kerran haaveilla.

Äidille ei tarvinnut paljoakaan sanoa, kun tämä jo näki mihin tytärtä vetää. Ei hän nytkään salaa sitä, että oli aika, jolloin hän ei hyväksynyt tyttärensä aikomuksia. Kaikkien menetysten ja onnettomuuksien jälkeen äidin ei ollut helppoa päästää tytärtään pois kodista.

— Yleensä on vaikea estää Valjaa, milloin tämä on jotakin päättänyt, — puhelee Jelena Fedorovna. — Hän oli kuin hillitön niiden laskuvarjojensa kanssa. Toisinaan tuli mustelmilla kotiin mutta ei ollut tietääkseenkään. Puhelin hänelle: Jätä pois, Valentina, laskuvarjosi. Tapat itsesi. Eikä sinulla riittäisi aikaakaan sellaiseen . Mutta hän vain hymyili vastaten: "Voi, äiti, miten ihanaa ilmassa on. Lähde minun kanssani, hypätään kerran yhdessä". Sellaisten keskustelujen jälkeen meni kaikki halut tytön pidättelemiseen.

Pidätellä ei voinut, mutta huolissaan hän oli kovasti. Kesällä hypyt suoritettiin varhain, ennen työhön menoa, ja lentokenttä oli kaukana. Sattui sellaistakin, että Valja nipin napin ehti palata ennen työhön menoa. Laskuvarjohyppääjän suojapuvun hän riisui matkalla. Sellaisina aamuina äiti odotteli portilla, ojensi hänelle työvaatteet ja eväät, katseli perään tehtaaseen rientävää tytärtään, ja sitten suojapukua silitellen palasi itse kotiin.

Valjan innostus laskuvarjourheiluun muistutti tosiaan sairautta, parantumatonta sairautta. Mitä enemmän hän hyppeli, sitä suuremmaksi hänellä kasvoi halu ryhtyä ammattimaiseksi laskuvarjohyppääjäksi. Erityisesti häntä kiinnostivat tarkkuushypyt.

— No miten on, otammeko tänään mitalin? — puheli hän pilaillen, tarkoittaen lentokentällä olevaa pientä ympyrää, johon on moitteettomassa hypyssä laskeuduttava.

Nyt kun muistellaan millä tapaa alkoi Valjan innostus ilmailuun, ystävättäret sanovat hänen joutuneen muka sattumalta ilmailukerhoon. Että hänet houkutteli sinne vuonna 1959 Galja Shashkova, laskuvarjourheilun innokas harrastaja, entinen kutomotyöläinen, joka nykyisin työskentelee jossakin Kazahstanin uudismailla.

Valja ei kiistä tätä väitettä: Galja Shashkovan kehoitus esitti tosiaan omaa osaansa. Mutta se oli ainoastaan sysäys oman kauan haudotun haaveen toteuttamiseen, haaveen katsella kotimaatan korkealta taivaalta.

Jaroslavlissa on kaunis rantakatu. Pitkänä nauhana se kulkee Volgan oikeanpuoleisella korkealla rantatörmällä. Jos päivällä katselee vastakkaiselle rannalle, avautuvat sieltä näkyviin volgantakaiset laajat aukiot. Maa vaikuttaa valtavan suurelta, ja alajuoksullaan mutkitteleva joki aivan kuin piirtää Maan pyöreän ääriviivan. Lämpiminä kevätiltoina kuva kuitenkin muuttuu

KAKSI MAAILMAN ENSIMMÄISTÄ

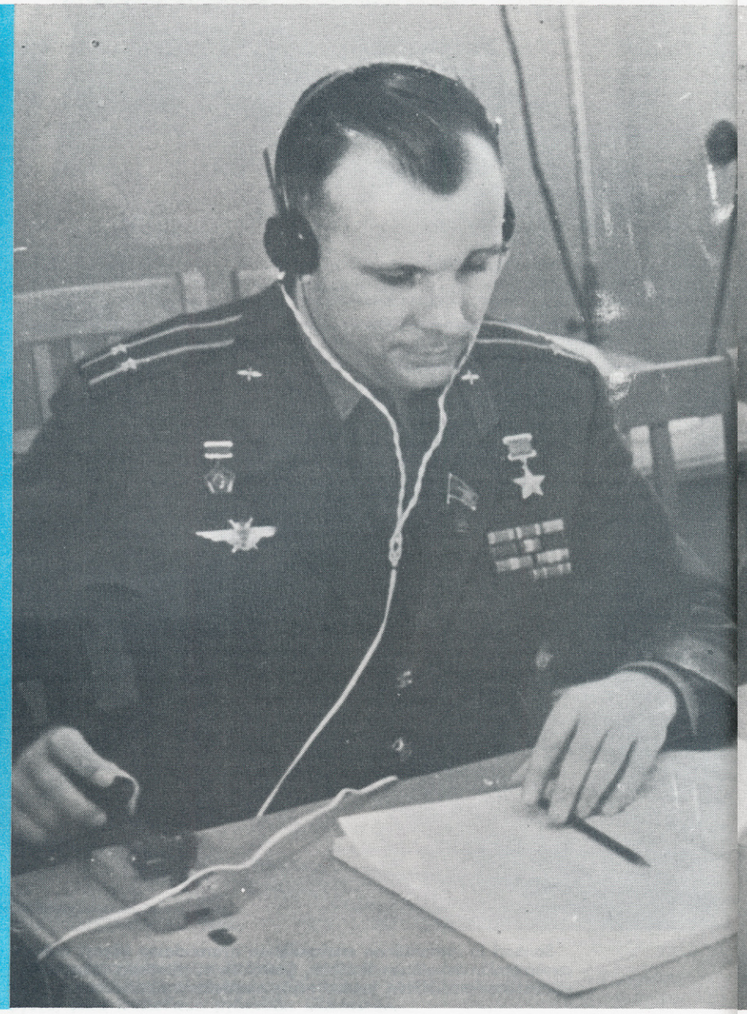

Nämä kaksi ihmistä
JURI GAGARIN
ja
VALENTINA TERESHKOVA
jäävät ikuisiksi ajoiksi
ihmiskunnan historiaan.
He ovat
maailman ensimmäinen
avaruusmies
ja
maailman ensimmäinen
avaruusnainen.

täydelleen. Sähkölyhtyjen valojuovat volgantakaisella alueella ikäänkuin kannattelevat tähtitaivaan kupolia. Valojen kaikilta tahoilta reunustaman joen pinta näyttää tavattoman sileältä. Näkyvyys vähenee. Planeetan valtavat mittasuhteet eivät enää vaikuta uskottavilta ja vieläpä alkaa epäillä onko se edes pyöreä.

Miten sitten voisi itse vakuuttautua siitä, että se on pyöreä?

Ensimmäisen hyppynsä Valja suoritti 21. päivänä toukokuuta 1959. Kouluttajan Stanislav Morozytshevin päiväkirjassa on siitä lyhyt merkintä: "Sateesta ja tuulesta huolimatta pidettiin aikataulusta kiinni". Sää ei pilannut Valjan ilon tunnetta ensimmäisen hypyn johdosta. Häntä viehätti verraton keveyden tunne, jonka ihminen kokee laskuvarjon kupolin alla.

Jaroslavlin ilmailukerhossa on koulutettu monia laskuvarjohyppääjiä — rohkeita ja taitavia. Mutta Valja siellä muistetaan ja hänestä puhutaan lämmöllä. Muistellaan paitsi hänen rohkeuttaan, myös esimerkiksi sitä, että matkoilla lentokentälle ja takaisin Valja oli ilonpitäjä tuossa nuorekkaassa joukossa. Hän lauleli paljon, antaumuksella. Erityisen hyvin hän lauloi laulun "Huippu".

— Hyppyjen jälkeen vapaahetkinä me lähdimme uimarannalle tai elokuviin, — kertoo Valja Daritsheva, "Punainen Perekop" -tehtaan kutojatar, joka toimi samassa laskuvarjoryhmässä toisen Valjan kanssa.

Samaa sanoo myös Tanja Morozytsheva. Taideopistossa opiskelevan Tanjan kanssa Valja oli hyvin läheinen ystävä. Heitä yhdisti paitsi innostus laskuvarjourheiluun, myös rakkaus musiikkiin, Tshaikovskin, Chopinin, Beethovenin sävellyksiin. Yhdessä tytöt kulkivat kaupoissa ostelemassa uusia äänilevyjä.

Nuorison johtaja

Avaruusalus "Vostok-6" 26-vuotiaan ohjaajan elämässä on paljon muistissa säilyviä tapahtumia. Muistettavin niistä on ehkä elokuinen päivä 1960. Viimeiset tentit teknikumissa lähenivät. Harjoitteluaika korjaus- ja koneistusosastossa päättyi. Edessä oli työnjohtajan apulaiseksi ryhtyminen. Mutta kaikki kävi toisin ja Valjalle itselleenkin aivan yllättäen.

Tehtaan nuorisoliittokomitean sihteeri Valja Snetkova valittiin nuorisoliiton aluekomiteaan. Uudeksi sihteeriksi ehdotettiin monta henkilöä, muun muassa Valjaa. Väiteltiin paljon. Väiteltiin siten kuin väitellään aina, kun on valittava johtaja. Joku on hyvä organisaattori mutta ei ole erikoisemmin pidetty, toinen on hyvä tuotannollisen työn tekijä mutta ei osaa suhtautua ihmisiin. Väiteltiin myös Valjan ehdokkuudesta. Sanottiin, ettei ole kokemusta, on kovin hyvännahkainen, pystyneekö, jos tarve vaatii ohjaamaan lujalla kädellä. Mutta kaiken ratkaisi puoluekomitean mielipide. Valentina Fedorovna Usova selosti nuorisoliittolaisille:

— Kokemus karttuu, ja hänen työteliäisyyttään te ette voine epäillä. Tovereihin hän suhtautuu tasapuolisesti. Ja tärkeintä meille on hänen krasnoperekopilainen luonteensa — sanoo totuuden vasten kasvoja, ja tulee avuksi jos tarvitaan.

Nuorisoliittolaiset kuuntelivat puoluesihteerin neuvoja. Puhe luonteesta sai heidät myöntymään — onhan Valentina Fedorovna "Krasny Perekopin" tekstiilityöläisten dynastian tytär, tyttärentytär ja tyttärentyttärentytär.

Kun komitea elokuun yhdeksäntenä päivänä yksimielisesti valitsi uuden sihteerin, oli Valentina Fedorovnalla pitkä keskustelu Valjan kanssa. Hän kertoi tytölle kuinka vaikeaa mutta samalla hauskaa on työskennellä ihmisten kanssa, osallistua kaikkeen mikä näitä kiinnostaa, eikä näyttää koskaan huonoa tuultaan, niin vaikeaa kuin se olisikin. — No miten on, — kysyi hän Valjalta, kun he myöhään yöllä poistuivat puoluekomiteasta, — selviydytkö?

Valjalta tuli vastaus luonnollisesti ja yksinkertaisesti:

— Kun kerta luotatte ja lupaatte auttaa niin selviydyn.

Eikä Valja pettänytkään puoluekomiteaan ja nuorisoliittolaisten luottamusta. Hän ei peitellyt kokemattomuuttaan, vaan jatkuvasti tarkkaili elämää, tovereitaan, niitä tarpeita ja huolia, joita jokainen päivä tuo kollektiivin eteen. Virheitään hän ei sysännyt toisten syyksi. Pikemminkin otti niskoilleen ystävien virheet. Yhdelle tai toiselle tehtaan nuorisoliittokomitean sihteerille sattuu sellaista, että kompastuu, ei tee siten kuin pitäisi, mutta virheitä käsiteltäessä Valja ehdottomasti sanoo: "Se on minun syytäni. En ole osannut oikealla tavalla selvittää."

Tehtaan nuorisoliittokomitean pöytäkirjojen kuivia rivejä voidaan lukea eri tavoin. Niinpä esimerkiksi ensimmäinen kokous uuden sihteerin johdolla. Kysymyksessä oli Albert Prokofjevin, Lida Ivanovan ja Tamara Bykovan olemisesta nuorisoliitossa. He, kuten komiteassa sanottiin, vain kantavat nuorisoliiton jäsenkirjaa taskussaan, mutta eivät ole esimerkkinä muulle nuorisolle. Mutta

jatkuu seur. siv.

voiko tässä olla kysymys vain "olemisesta"? Sen taustalla on nuorten ihmisten kohtalot. Kunniaksi nuorelle sihteerille on sanottava, että hän jo alusta lähtien osasi suhtautua nuorisoon vaateliaasti ja sydämellisesti. Jo pelkkä asian käsittely nuorisoliittokomiteassa säväytti koko tehtaan nuorisoa. Yksi ensimmäisiä seurauksia oli, että nuorisoliittojärjestö alkoi miettiä, miten poikien ja tyttöjen vapaa-ajanvietto on järjestettävä. Pian tehtaalle perustettiin tyttöjen kerho, nuorten illanvietot, retkeilyt ja keskustelutilaisuudet tulivat tavaksi.

Voi pyytää asuntoa yhteisasuntolasta tai anoa huonetta nuorelleparille. Se on huolenpitoa nuorisoliittolaisista. Mutta voi myös kutsua nuorisoliittolaiset koolle ja sanoa heille: ottakaamme asuintalojen rakentaminen, koulujen rakentaminen kunniapäällikkyytemme alaiseksi, ryhtykäämme huolehtimaan tehtaan alueen kunnostamisesta. Silloin jokainen nuori alkaa tuntea itsensä luovaksi ihmiseksi. Ja kaikki ympärillä näkevät, että nuorisoliittolaiset ovat toimeliasta väkeä. Sellaista heistä tosiaan tuli.

Elämän tarkoitus

— Iloitsen kun työstäni on hyötyä paitsi minulle, myös toisille. Elämäni tarkoituksen näen siinä, että tuotan iloa tovereilleni. Ihanteenani on kansan palveleminen.

Näin hän sanoi katsellen salissa istu-

VALENTINA TERESHKOVA

Jatkoa ed. siv.

via sekä poistui puhujanpaikalta. Sanojen jonkinlaisesta pateettisuudesta huolimatta ei kukaan pitänyt niitä ulkoaopittuna kaavana. Nuorisoliittolaiset tiesivät jo, että heidän sihteerinsä puhuu siitä mitä hän ajattelee ja tuntee ja mitä tekee joka päivä. Silloin keskustelu aiheesta "Minä ja aikalaiseni" muodostui suureksi keskusteluksi elämän päämäärästä. Nuoret eivät ainoastaan vastailleet kysymyksiin: tuottaako työ teille tyydytystä, koetteko iloa pyrkimystenne ja tavoitteidenne toteutumisesta? Mikä on elämänne päämäärä ja mikä on ihanteenne? He väittelivät kiivaasti, että jo huomenna jokaisen elämä muuttuisi suuresti.

"Hyötyä toisille." Hyvä elämänohje. Keväällä, jolloin Volgalla alkoi jäidenlähtö, ei joentakaiselle alueelle ollut helppo päästä. Varsinkaan illalla. Usein Valja toi tyttöjä kotiinsa yöpymään. Ja nämä pitivät noista yöpymisistä. Eikä vain siitä syystä, että olivat katon alla eikä heidän tarvinnut rämpiä kevätsohjossa, vaan siksi, että sihteerin kotona oli niin hauskaa haaveilla, niin mielenkiintoisia keskusteluja. Aamulla juostiin koneitten ääreen kuin uuden latauksen saaneena . . .

Kotikaupungissa Jaroslavlissa Valjalla on talo, jonne hän on erityisen tervetullut. Emme mainitse talonväen nimeä, mutta kerromme erään tapauksen, miten nuorisoliiton sihteerin avulla saatiin poistetuksia väärinkäsitys, joka uhkasi kehittyä onnettomuudeksi. Nuori tehtaantyttö tapasi erään nuorukaisen. Tämä lupasi avioitua, mutta sitten näytti alkavan perua. Tyttö jo odotti lasta. Poika ei enää ollut tätä huomaavinaan. Monia iltoja Valja vietti sekä äidiksi tulevan kanssa, joka oli aikeissa lopettaa itsensä, tai pojan luona, joka kyllä rakasti tyttöä mutta ei voinut päästä eroon syntyneestä vihamielisyydestä. Aikaa myöten onni palautui ennalleen. Nyt perhe elää sovussa, pienokainen varttuu, ja entinen nuorisoliiton sihteeri on toivottu vieras talossa.

Minua miellytti erityisesti tämä jaroslavilaisten kertomus siksi, koska he kertoivat siitä minulle aavistamattakaan puhuvansa tytöstä, joka on tuottava urotyöllään mainetta koko ihmiskunnan naissukupuolelle. He kertoivat noin vain kun tehtaan asiat tulivat puheeksi, kertoivat siksi, koska olivat tottuneet asettamaan Valjan esimerkiksi nuorille ystävilleen.

Avaruuslentäjien osastoon

Myöhään syksyllä 1961 laskuvarjohyppyurheilua harrastavat tytöt kutsuttiin ilmailukerhon entisen oppilaan ja sen nykyisen päällikön Nazarovin puheille. Myös Valja kutsuttiin. Moskovasta saapunut toveri oli kiinnostunut monista asioista: pitivätkö tytöt laskuvarjourheilusta, miten suhtautuvat ystäviinsä, mitä ajattelevat ammateistaan. Valja kertoi pitävänsä tehtaastaan, mutta haluaisi omistautua kokonaan ilmailulle.

Pian sen jälkeen lepokotiin, jossa Valja vietti lomaansa, saapui sähke. Hänet kutsuttiin Moskovaan valintakomission kuultavaksi. Moskovasta hän palasi kotiin jo maineikkaan avaruuslentäjien osaston jäsenenä. Maaliskuun 6. päivänä 1962 Valja täytti 25 vuotta. Syntymäpäiväänsä hän vietti Jaroslavlissa. Koska hänen ehdokkaanaoloaikansa oli kulunut loppuun hän lähti Valentina Fedorovna Usovan luo saamaan suosituksen puolueen jäseneksi liittymistä varten. Puoluekomitean sihteeri kirjoitti: "V. V. Tereshkova on työteliäs toveri, peräänantamaton asettamaansa tavoitteeseensa pyrkimisessä. Vaatimaton. Katson hänet kelvolliseksi kuulumaan NKP:n riveihin. Puolueemme jäseneksi kuuluessaan hän ei säästä voimiaan täyttääkseen minkä tahansa Neuvostoliiton kommunistisen puolueen ja hallituksemme antaman tehtävän."

Aavistiko Valentina Fedorovna ja kaksi muuta suosituksen antajaa kuinka osuvasti he luonnehtivat Valjaa. Runsaan vuoden kuluttua tyttö todellakin täytti kommunistisen puolueen ja neuvostohallituksen antaman tehtävän, jollaisesta vain todellinen kommunisti saattaa uneksia.

V. Mihailov

NEUVOSTOKANSAN SUURI VOITTO

Lyhennelmä N. S. Hrushtshevin Punaisella torilla 22. 6. 1963 pitämästä puheesta

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen keskuskomitean, korkeimman neuvoston puhemiehistön ja ministerineuvoston, moskovalaisten ja koko neuvostokansan puolesta tervehdin lämpimästi ja sydämellisesti avaruuslentäjäsankareita Valeri Fedorovitsh Bykovskia ja Valentina Vladimirovna Tereshkovaa sen johdosta, että he ovat loistavasti täyttäneet puolueen ja hallituksen antaman tehtävän ja palanneet onnellisesti avaruudesta. Teidän urotekonne jää historiaan, on neuvostoihmisille himmentymättömänä esimerkkinä sankaruudesta ja uljuudesta taistelussa asetetun päämäärän saavuttamiseksi.

Tienne avaruuteen alkoi, kun avaruuslentäjien isät ja äidit, neuvostoihmisten vanhempi sukupolvi laskivat ensimmäiset kivet sosialismin perustukseen.

Kansamme tekee tänään satumaisia tekoja. Valeri Bykovski ja Valentina Tereshkova ovat suorittaneet sadunomaisen lennon. Tiedämme, ja uskomme varmasti, että ei ole kaukana päivä, jolloin laukaisuradoiltamme kohoaa avaruuteen vieläkin täydellisempiä avaruusaluksia, joita neuvostoliittolaiset avaruuslentäjät ohjaavat kohti aurinkokunnan planeettoja.

Tänään, jolloin teemme juhlallisesti kunniaa tähtitaivaan uusille sankareille, neuvostoliittolaisille avaruuslentäjille Valentina Tereshkovalle ja Valeri Bykovskille, meidän on sanottava vielä kerran: kunnia Neuvostoliiton työväenluokalle ja kollektiivitalonpojille! Kunnia neuvostokansan älymystölle!

Suuresti tyytyväisenä ilmoitan, että korkeimman neuvoston puhemiehistö on päättänyt myöntää everstiluutnantti Valeri Fedorovitsh Bykovskille Neuvostoliiton sankarin arvonimen sekä avaruuslentäjän arvon. Sallikaa minun onnitella lämpimästi uljasta avaruuslentäjää korkean ja ansaitun kunnianosoituksen johdosta.

Korkeimman neuvoston puhemiehistö on myöntänyt Valentina Vladimirovna Tereshkovalle Neuvostoliiton sankarin arvonimen. Hänelle on myönnetty myös avaruuslentäjän arvo. Jotta kuva erinomaisesta, uljaasta tyttärestämme, joka ensimmäisenä maailman naisista ja ensimmäisenä historiassa lensi avaruuteen, säilyisi vuosisatoja, on Neuvostoliiton hallitus päättänyt pystyttää hänelle Moskovaan pronssipatsaan.

Rakas ja rohkea Valjamme on ylittänyt huomattavasti Amerikan Yhdysvaltojen avaruudessa suoritetun pituuslennon ennätyksen. Hänen lentonsa kesti kauemmin kuin kaikkien amerikkalaisten kosmonauttien avaruuslennot yhteensä. Tässä näette "heikon" naissukupuolen. Valja vietti tähtitaivaalla 71 tuntia ja lensi tänä aikana noin kaksi miljoonaa kilometriä tehden 48 kierrosta Maan ympäri.

Kuinka naisen osa onkaan muuttunut maassamme! Nyt he ovat vertauskuvallisesti sanoen panneet suitset avaruushevosen päähän, ja tästä esimerkkinä on Valentina Tereshkovan sankarillinen uroteko.

Valentina Vladimirovna on osoittanut vielä kerran, että sosialismin kasvattama nainen on kansan kaikissa asioissa aina miehen rinnalla — sekä uhrautuvassa työssä että maailman hämmästyttävässä sankarillisessa uroteossa.

Ajateltaessa Valentina Tereshkovan kohtaloa ei voi olla sanomatta, että hänellä on ollut mistä ottaa esimerkkiä. Hänessä on yhtynyt konekivääri-Annan ja tuhansien samanlaisten kansalaissodan maineikkaiden naissankareiden tahto ja rohkeus! Hänessä näemme ensimmäisten viisivuotissuunnitelmien maineikkaan kutojan Dusja Vinogradovan järkähtämättömyyden ja tiedonhalun, hänessä on Pasha Angelinan ja monien kymmenien tuhansien samanlaisten uhrautuvien sosialismin, kommunismin rakentajien sitkeyttä ja energiaa! Hänessä näkyi selvästi Marina Raskovan rohkeus ja sankaruus, suuren isänmaallisen sodan kuolemattomien sankareiden Zoja Kosmodemjanskajan, Liza Tshaikinan, jota partisaanit kutsuivat Lokiksi, ja monien, monien muiden uskollisuus isänmaalle ja kommunismin asialle.

Valentina Vladimirovna Tereshkovan, samoin kuin Valeri Fedorovitsh Bykovskinkin elämänkerta on niiden ihmisten elämänkertaa, jotka ovat nousseet kansan syvyyksistä, työtätekevistä perheistä, jollaisia meillä on miljoonia ja jälleen miljoonia.

Valentina Tereshkovan ja Valeri Bykovskin kaltaisia ihmisiä kuten miljoonia muita neuvostosankareita, uudismaan raivaajasankareita, uusien sähkölaitosten, tehtaiden ja kaupunkien, rautatehtaiden ja kaivoksien rakentajien kaltaisia ihmisiä ei kasvateta valittujen, rikkaiden sisäoppilaitoksissa. Sellaiset sankarit kasvavat Neuvostoliiton arkielämän työssä ja iloissa.

Tänään, jolloin Neuvostoliiton avaruussankareiden yksikkö on saanut lisäystä, kun olemme osoittaneet jälleen kerran maailmalle, mihin neuvostokansa kykenee paitsi maassa, myös taivaalla, käännymme jälleen koko ihmiskunnan puoleen kehoittaen: pyhittäkäämme kaikki tieteen suuret saavutukset rauhan, kansojen onnen asialle.

Olemme sanoneet ja sanomme, että kun Neuvostoliitto kehoittaa yhteiskuntajärjestelmiltään erilaisten valtioiden rauhanomaiseen rinnakkainoloon, kun ehdotamme kansainvälisten riitakysymysten rauhanomaista ratkaisemista, kun Neuvostoliiton edustajat neuvottelupöydän ääressä selvittävät sitkeästi ja kärsivällisesti ja toteuttavat järkähtämättä rauhanomaista politiikkaamme, niin ei ole kysymys Neuvostoliiton heikkoudesta, vaan sen voimasta, sen vakuuttuneisuudesta oman suuren asiansa, marxilais-leninismin elämänmyönteisten aatteiden oikeutukseen ja paikkansa pitävyyteen.

Neuvostohallitus kannattaa avaruuden käyttämistä vain rauhanomaisiin tarkoituksiin. Kilpavarustelun laajentaminen avaruuteen saattaa johtaa vielä erään ihmiskunnalle erittäin vaarallisen uhan syntymiseen. Avaruuden on oltava rauhan vyöhykettä, kansojen välisen yhteistoiminnan aluetta. Esitimme onnittelumme, kun amerikkalaiset avaruuslentäjät lensivät avaruuteen. Se on jaloa ja ansiokasta kumppanuutta kilpailussa avaruuden rauhanomaisesta valloittamisesta.

Käännymme maapallon kaikkien ihmisten puoleen. Neuvostoliiton avaruuslentäjät ovat suorittaneet suuren uroteon. He ovat osoittaneet teollaan, että ihminen kykenee jo lentämään puolessatoista tunnissa koko maapallon ympäri. Se on suuri, tämä maapallo, mutta myös sangen pieni, jotta sillä voisi toimeenpanna intriigejä, provokaatioita, sotaseikkailuja, jotka nykyisenä ydinasekautena saattavat tuottaa ihmiskunnalle mittaamattomia kärsimyksiä.

Neuvostoliitto kannattaa lujasti rauhaa. Se tekee kaiken maailman rauhan lujittamiseksi. Kaikki ymmärtävät tietenkin hyvin, että jos Neuvostoliitolla on sellaisia raketteja, jotka suorittavat tämänkaltaisia lentoja Maan ympäri hämmästyttävän tarkasti, niin sillä on myös muunlaisia raketteja.

Muistutamme tästä vielä myös sen vuoksi, että tänään tulee kuluneeksi kaksikymmentä kaksi vuotta siitä päivästä, jolloin Hitlerin rykmentit sopimukset rikkoen tunkeutuivat Neuvostoliittoon ja sitoivat sen hävityssotaan. Neuvostokansa puolusti isänmaansa kunniaa ja riippumattomuutta ja pelasti yhdessä muiden kansojen kanssa maailman fasistiselta rutolta ja orjuudelta. Viime sodan historian ja haavojen, jotka eivät ole vielä parantuneet miljoonien ihmisten sydämistä, on kehotettava maailman kaikkia ihmisiä olemaan valppaina ja valtioiden hallituksia osoittamaan selvää järkeä.

Tänä juhlallisena ja riemukkaana päivänä, jolloin juhlimme uusia neuvostoliittolaisia kosmonauttejamme, avaruuden sankareita ja valloittajia, me toistamme vielä kerran: kahdennenkymmenennen vuosisadan jälkipuolisko voi tuoda ihmiskunnalle suunnattomia saavutuksia tieteellisen, teknillisen ja yhteiskunnallisen kehityksen alalla. Lujittakaamme maailman kansojen ystävyyttä, hyvän tahdon ihmiset, taistelkaa maailman rauhan ja kaikkien kansojen onnen puolesta!

jatkoa s. 7.

pusilauksen avaruuskoulutukselle.

Valeri Bykovski oletti, että seuraavalle lennolle lähtee varmaankin hän. Ja sen vuoksi hän kuunteli aivan erityisen tarkkaavana kaikkea, mitä Juri Gagarin, Herman Titov, Andrian Nikolajev ja Pavel Popovitsh kertoivat avaruudessa näkemästään ja kokemastaan. Valeri mietiskeli heidän jokaista johtopäätöstään ja tuntui jopa ohimennen heitetyistä sanoista etsivän tiedon siemeniä ja sovitteli itseensä ystäviensä lentojen lukuisia yksityiskohtia. Ja kaikkein arvokkaimpia hänelle olivat tietysti Andrian Nikojalevin tuumailut. Heitä ei yhdistänyt pelkästään pitkäaikainen ystävyys, vaan myös kolmas avaruuslento, johon he valmistautuivat yhdessä kärsivällisesti ja huolellisesti ja jolle molemmat heistä olisivat voineet lähteä yhtä hyvällä menestyksellä.

"Tähtivaltameressä" — Pravdan julkaisemissa kirjoituksissa — Andrian Nikolajev ja Pavel Popovitsh luonnehtivat viidettä avaruusmiestä suurenmoiseksi lentäjäksi, määrätietoiseksi tahtoihmiseksi, johon voi luottaa kaikessa. He kirjoittivat, että Vostok 3:n ohjaajan varamies on erinomainen urheilija, rakastaa taidetta ja on innostunut tekniikasta.

— Hän on valmis syöksymään rohkeasti taisteluun maailmankaikkeuden valloittamiseksi, — sanoivat Andrian Nikolajev ja Pavel Popovitsh Valeri Bykovskista useaan kertaan.

Samaa mieltä hänestä oli myös Herman Titov. Ja avaruuslentäjien osaston komentaja Juri Gagarin sanoi kerran keskustellessaan avaruusalusten luojien kanssa:

— Terveydeltään, valmennukseltaan ja kansalaistietoudeltaan Valeri soveltuu mitä vaikeimmille ja pitkäaikaisimmille avaruuslennoille. Nuorisoliittolaisen into liittyy hänessä ihanteellisesti asetetun päämäärän saavuttamiseen tähdättyyn suunnattomaan tahdonvoimaan.

Jo kauan ennen Vostok 3:n ja Vostok 4:n lentoa sekä pääsuunnittelija että kosmonautiikan teoreetikko, jotka olivat tottuneet ajattelemaan tarkoin kategorioin ja määrittelemään ihmiset heidän ominaisuuksiensa mukaan, huomasivat Valeri Bykovskin analyyttisen järjen, hänen taipumuksensa yleistyksiin ja taitonsa löytää mitä vaikeimmissa tilanteissa nopeasti oikean vastauksen. He vakuuttivat, että opiskelun ja valmennuksen aikana hän oli oppinut odottamaan.

Eräs ensimmäisiä Neuvostoliiton sankareita, mies, jonka mielipiteitä avaruuslentäjät pitävät suuressa arvossa, — kenraali N. P. Kamanin, joka on erittäin hyvin perillä rohkeuden, miehuuden ja kestävyyden kysymyksistä, pitää Valeri Bykovskia avaruuden ritarina.

S. Borzenko, N. Denisov.

SUURI SANKARUUS SYNTYY SUURISTA AATTEISTA

Selostus L. F. Iljitshevin alustuksesta, jonka hän piti NKP:n keskuskomitean täysistunnossa

Kesäkuun 18. päivänä kuultiin Neuvostoliiton kommunistisen puolueen keskuskomitean täysistunnossa NKP:n keskuskomitean sihteerin Leonid Iljitshevin alustus aiheesta "Puolueen ideologisen työn edessä olevat tehtävät". Alustaja korosti, että ideologinen rintama on ollut ja on edelleen eräs tärkeimpiä kamppailtaessa kommunistisen yhteiskunnan rakentamisen puolesta. Neuvostojen maa on aloittanut suuren rynnäkön ja ratkaisevan taistelun kommunismin puolesta. Siksi on täysin luonnollista, että puolue pitää välttämättömänä kohottaa ideologisen työn tasoa, saattaa sen vastaamaan sosiaalisia ja taloudellisia muutoksia, joita on tapahtunut neuvostoyhteiskunnan elämän kaikilla aloilla viimeisten vuosien kuluessa. Neuvostokansan merkittävät voitot eivät olisi mahdollisia ilman puolueen syvällistä ja monitahoista ideologista työtä. Suuri sankaruus syntyy vain suurista aatteista, kansa pystyy suoriutumaan millaisista tehtävistä tahansa, kun se käy niihin käsiksi tietoisesti.

Todeten Stalinin henkilöpalvonnan poistamisen valtavan merkityksen L. Iljitshev tähdensi, että — kuten vallankumoukselliset toimenpiteet yleensä — yksilöpalvonnan voittaminen ei ole ollut helppoa. Puolue näki, että siihen liittyy määrättyjä menetyksiä sekä miinuspuolia niin Neuvostoliiton sisällä kuin ulkopuolellakin. Mutta se lähti rohkeasti kohti vaikeuksia, osoitti mitä suurinta miehuullisuutta ja periaatteellisuutta julistaessaan rehellisesti ja avomielisesti totuuden yksilöpalvonnasta.

Sosialismin viholliset laskelmoivat, että yksilöpalvonnan jäänteiden hävittämisen yhteydessä ehkä samalla pyyhitään pois kaikki, minkä puolue ja kansa ovat tehneet, asetetaan epäilyksen alaiseksi neuvostokansan valitseman historiallisen tien oikeellisuus; että onnistutaan synnyttämään sukupolvienvälistä vihamielisyyttä, ujuttaa salakavalasti trotskilainen aate vanhemman polven "moraalisesta kuluneisuudesta" ja "jalostavasta uudesta aallosta", heittää varjo henkilöihin, jotka ovat käyneet taistelun suuren elämänkoulun kommunismin asian puolesta; että vääristelyn tietä onnistutaan heikentämään puolueen ja valtion arvovaltaa, kylvämään epäluuloa Leninin ohjeiden luotettavuuteen nähden — ohjeiden, jotka koskevat proletariaatin johtajien arvovaltaa, istuttamaan anarkistista ajatusta "ei mitään auktoriteettejä".

Mutta kommunistinen puolue ei ole sallinut johtaa itseään pois oikealta tieltä, totesi Iljitshev edelleen. 20. puluekokouksen leniniläistä linjaa, joka on saanut koko kansan innostuneen kannatuksen, noudatetaan johdonmukaisesti ja järkkymättä. Puolue, kansa, kaikkien sukupolvien neuvostoihmiset ovat torjuneet kaikki neuvostoyhteiskunnan yhtenäisyyden rikkomisyritykset. Puolue tulee vastaisuudessakin päättävästi taistelemaan yksilöpalvonnan seurauksia vastaan. Se on kitkenyt ja kitkee pois puolue- ja yhteiskunnallisesta elämästä sellaiset yksilöpalvonnan aikana muodostuneet vahingolliset piirteet kuten hallintovallan väärinkäyttö, hämääminen, byrokratismi, uuden pelko, joukkojen aloitteellisuuden ja omatoimisuuden aliarvioiminen, piittaamattomuus työtätekevien vaatimuksia kohtaan.

Viimeiset kymmenen vuotta ovat olleet merkittäviä myös ideologian alan saavutusten johdosta. Uusi tilanne on vaatinut NKP:ta ratkaisemaan luovasti teorian ja käytännön kysymyksiä, jotka aikaisemmin eivät ole tulleet esille tai ne on vain yleispiirtein määritelty marxismin-leninismin klassikoiden teoksissa. Oikeiden vastausten löytäminen itse elämän asettamiin kysmyksiin merkitsi, ettei päästetä irti aloitteellisuutta taistelussa, joudutetaan kommunismin rakentamisen vauhtia, turvataan vallankumouksellisten voimien kasvu sekä lujitetaan sosialismin voimia ja maailman rauhaa.

L. Iljitshev tähdensi, että marxismileninismiä ei saa sulkea kansallisiin puitteisiin, se on yhtenäinen, kokonainen kansainvälinen oppi, kaikkien maiden kommunistien omaisuutta. Maantieteellisten, kansallisten tai muiden tuntomerkkien perusteella ilmeneviä marxismin "erilaisuuksia" ei voi olla olemassa. Tämän tai tuon maan erikoispiirteet, yhteiskunnallisen kehityksen yleisen lainmukaisuuden erikoisten muotojen ilmeneminen sisältyvät yhteen perusasettamukseen merxisminleninismin metodissa, yhtenäiseen marxilais-leniniläiseen oppiin. Täydellisimmän kuvan Neuvostoliiton kommunistisen puolueen vallankumouksellisen teorian kehittämiseen tuomasta panoksesta antavat 22. edustajakokouksen asiakirjat sekä NKP:n ohjelma — aikamme yhteiskunnallis-tieteellisen ajattelun korkein saavutus.

Puhuja tarkasteli yksityiskohtaisesti kommunismin rakentamisen tärkeimpien ongelmien luovaa kehittymistä ja osoitti, että NKP:n osuus marxismin-leninismin kehittämiseen ei rajoitu sosialismista kommunismiin siirtymisen ongelmien käsittelemiseen, vaikka jo yksistään se merkitsee suurta tieteellistä tekoa. NKP on yhteistyössä muiden kommunistisen liikkeen osastojen kanssa tuonut esille ja laatinut uusia teoreettisia asettamuksia maailman nykyisen yhteiskunnallisen kehityksen ajankohtaisimmista kysymyksistä.

Arvokkaan panoksen marxismin-leninismin teoriaan ja käytäntöön antaa erikoisesti luova ratkaisu sotaa ja rauhaa nykyisissä oloissa koskevassa ongelmassa.

Kansojen tietoisuuteen on jäänyt lujasti vakaumus, että kommunismi ja rauha ovat erottamattomat. Nyt on käytännössä osoitettu, että työväenluokan vallankumouksellisen liikkeen ongelmia, kansallista vapausliikettä ei voida käsitellä erillään taistelusta, jota käydään rauhan puolesta ja maailman laajuista ydinasesotaa vastaan.

L. Iljitshevin puheessa annettiin huomattava sija taistelulle imperialista ideologiaa vastaan. Kommunistisen ja porvarillisen ideologian taistelu on meidän aikanamme muodostunut poikkeuksellisen kärkeväksi. Nähtävissä on toisaalta marxilais-leniniläisten aatteiden vaikutuksen nopea ja yhä lisääntyvä kasvu kaikkialla maailmassa, ja toisaalta imperialistisen ideologian vaikutuksen jyrkkä väheneminen, vaikka lännessä tuon tuostakin kuuluu kehoituksia "siirtymisestä hyökkäykseen aatteiden taistelussa". Imperialismi tietysti pitäisi parempana sosialismin maiden ja ennen muuta Neuvostoliiton murskaamista asevoimin, mitä se on yrittänytkin tehdä useaan kertaan, mutta ajat muuttuvat. Kapitalistinen maailma on joutunut vaihtoehdon eteen — joko on hyväksyttävä yhteiskunnallisilta järjestelmiltään erilaisten valtioiden rauhanomainen rinnakkainolo tai tuhouduttava sodan raunioiden alle. Itsensä imperialismin strategien ja ideologien tunnustuksen mukaan he asettavat nyt pääasiassa toiveensa ideologiseen diversiotoimintaan ja ennen muuta laskelmoivat neuvostoihmisten mielissä säilyneiden menneisyyden jäänteiden elvyttämiseen ja ylläpitämiseen. Tämän vuoksi isku menneisyyden jäänteisiin on isku porvarillista ideologiaa vastaan. Olemme tulleet sellaiseen historialliseen vaiheeseen, jolloin menneisyyden jäänteiden poistaminen ihmisten mielistä on kaikkein kiireisin tehtävä, jolla on välitön käytännöllinen merkitys, toteaa Iljitshev.

Puhuja pysähtyi yksityiskohtaisesti tarkastelemaan puolueen ideologisen työn tehtäviä, joiden on turvattava kommunismin ideologian voitto. Puolue ei pidä ideologista työtä itsetarkoituksena. Leninin ohjeita noudattaen se mittaa tämän työn tasoa käytännön tuloksilla, sillä kuinka reaalinen vaikutus sillä on työhön, perustehtävien ja ensi sijassa taloudellisten tehtävien suorittamiseen, muistaen Leninin neuvoa, että uuden järjestelmän voitolle on tärkeintä ja ratkaisevinta mahdollisimman korkean työn tuottavuuden saavuttaminen.

Rakkauden ja kunnioituksen kasvattaminen yhteiskunnan hyväksi suoritettavaa työtä kohtaan, ihmisten karkaiseminen työssä muodostavat ideologisen työn ytimen ja selkärangan. Puhuja totesi neuvostoihmisten kannattavan täydellisesti ehdotusta, että käytetään eroavaisuutta erilaisten yhteiskunnallisten hyödykkeiden jaossa ihmisille, jotka suhtautuvat eri tavoin velvollisuuksiinsa yhteiskuntaa kohtaan. Siitä tulee samalla havainnollinen esimerkki sen sosialistisen säännön noudattamisesta, että kuka paremmin tekee työtä, hän saa enemmän.

Huomattavan osan puheestaan L. Iljitshev omisti kysymykselle, joka koskee kommunistisen suhtautumisen kasvattamista yhteiskunnalliseen omaisuuteen nähden, ja tähdensi tämän olevan ratkaiseva rengas uuden ihmisen kasvattamisessa.

Neuvostonuorison kommunistiseen kasvatukseen liittyvillä kysymyksillä oli selonteossa erittäin tärkeä sija. — Tiedämme, — sanoi L. Iljitshev, — kuinka suuria aineellisia arvoja meillä on käytettävissämme vuoden kuluttua. Mutta minkälaisia ovat ihmiset, minkälaiset ovat heidän luonteensa periaatteet, millaiseksi muodostuu niiden ihmisten henkinen maailma, jotka leikkivät nyt lastentarhassa, istuvat koulunpenkillä, opiskelevat korkeakouluissa, palvelevat asevoimissa, uurastavat tehtaiden ja rakennustyömaiden nuorisoprikaateissa, pelloilla ja laitoksissa? Nämä kysymykset ovat ajankohtaisia ja elintärkeitä, ja niihin on vastattava nyt.

Alustaja osoitti, että huomion erityistä kiinnittämistä nuoren sukupolven kasvatukseen eivät aiheuta mitkään poikkeukselliset seikat, vaan yhteiskuntamme kasvaneet vaatimukset, jotka kohdistuvat jokaisen neuvostoihmisen ja ensisijassa nuorison — maan tulevaisuuden — moraaliseen olemukseen, tietoisuuteen ja käytännöllisyyteen. Taistelu terveen elämäntavan puolesta, hyvien harrastusten parissa vietetyn vapaa-ajan puolesta on koko yhteiskunnan asia. Ja yhteiskunnan ankaruus, vaateliaisuus ja järkkymättömyys ovat vain hyödyksi.

Puolue taistelee nyt ja vastedeskin päättävästi nationalistisen, shauvinistisen ideologian jäänteitä vastaan eikä salli kansallisten erikoispiirteiden jättämistä huomioon ottamatta paremmin kuin niiden lietsomistakaan.

Kommunismin rakentaja on kaikinpuolisesti kehittynyt ihminen, jossa yhdistyvät henkinen rikkaus, moraalinen puhtaus, kehittynyt esteettinen maku ja fyysinen täydellisyys. Esteettisellä kasvatuksella on tärkeä merkitys, ja sille on avattava laajat mahdollisuudet ennen kaikkea koulussa. Uuden ihmisen kasvattamisen paras koulu on elämänkoulu, kansan työ ja taistelu. Alustaja pysähtyi tarkastelemaan yksityiskohtaisesti kollektiivin ja ennen kaikkea työkollektiivin kasvattavan työn tärkeää osuutta. Hän tähdensi edelleen neuvostokoulun suurta osuutta, vaikkakaan se ei valitettavasti ole vielä päässyt vapautumaan tietystä opetuksen ja kasvatuksen välisestä juovasta.

Selostaja kiinnitti suurta huomiota lehdistön, radion, elokuvien ja television osuuteen uuden ihmisen kasvattamisessa sekä kirjallisuuden ja taiteen jatkuvaan kehittämiseen. Puolueen esittämät mielipiteet taiteellisen luomistyön kysymyksistä ovat herättäneet ulkomailla melko myrskyisän reaktion. Porvarilliset ideologit eivät vain voivottele neuvostokulttuurin "kriisin" johdosta, vaan myös asettuvat demagogisesti taiteellisen älymystömme kutsumattomiksi puolustajiksi. Mutta mistä vihamiehemme ovat huolestuneita? Eivät kai he ole tosissaan levottomia sosialistisen taiteen saavutuksista?

Mikä on puolueen taiteen ja kirjallisuuden suhteen esittämien vaatimusten sisin olemus? Ennen kaikkea taiteen ja kansan elämän välisten suhteiden lujittaminen, sosialistista realismia, puoluekantaisuutta, leniniläisiä periaatteita ja kansanläheisyyttä edustavan taiteen jatkuva kehittäminen ja rikastuttaminen.

Sosialistisen realismin korkein kriteerio, sen ydin, elämäntotuus on ilmaistu kommunistisen maailmankatsomuksen omaksuneiden taiteilijoiden luomissa teoksissa. Ja kommunismin rakentajien elämäntotuus on maailman kaikkien humaanisimman yhteiskunnan vahvistamista. Se voi olla erillisissä ilmentymissään ankara ja "kitkerä", mutta se on taistelijoiden miehuullinen totuus. Taide on vedetty aatetaistelujen pyörteeseen, se on "sydänten ja sielujen barrikaadeilla". Siellä ei voi olla välirauhaa eikä sovintoa, aatteellisia myönnytyksiä eikä kompromisseja.

Puolue arvostelee terävästi virheitä tehneitä, luotettavalta tieltä poikenneita kirjailijoita ja taiteen harjoittajia. Tehtävänä ei ole heidän "erottamisensa", vaan heidän auttamisensa ymmärtämään omat aatteellis-taiteelliset virheensä, asettamaan lahjansa täydessä määrässäihin palvelemaan kansaa.

Lopuksi alustaja käsitteli puolueen johtotyötä ideologisen työn menestyksen perustana. Hän sanoi, että leninismi asettaa yhteiskunnan johdon, puolueen koko politiikan vahvalle tieteelliselle perustalle, määrittelee tarkasti yhteiskunnan tieteellisen johtotyön periaatteet. Alustaja esitti yksityiskohtaisesti nämä periaatteet. Ennen kaikkea niitä ovat syvä usko kansaan historian todellisena luojana, kyky rakentaa poliittinen linja joukkojen etujen mukaisesti. Toiseksi konkreettisesti historiallinen suhtautuminen yhteiskuntaprosesseihin, tilanteen täsmällinen arviointi, kyky erottaa tärkein rengas ilmiöiden ketjussa ja kyky määritellä oikein voimien asettelu. Kolmanneksi kommunistisen puolueen johtavan osuuden tunnustaminen, sen tunnustaminen, että sillä on oikeus ja velvollisuus johtaa yhteiskuntaelämän prosesseja.

Puolueemme ei ole jakanut eikä tule jakamaan kenenkään kanssa ideologian johtamistyötä, se on ohjannut ja tulee ohjaamaan maan koko aatteellista elämää marxilais-leniniläisen tieteen pohjalta. Neuvostoliiton kommunistinen puolue on neuvostokansan poliittinen ja henkinen johtaja. Leniniläisen puolueen johdossa, kansamme tyhjentämättömässä vallankumouksellisessa voimassa on kommunismin täydellisen riemuvoiton tae, lausui alustaja lopuksi.

→ Moskovalaiset tervehtivät avaruussankareita Valentina Tereshkovaa ja Valeri Bykovskia sekä pääministeri Hrushtshevia näiden saapuessa avoautossa Moskovan halki Punaiselle torille vastaanottojuhlaan kesäkuun 22. päivänä.

← Pääministeri Hrushtshev maailman ensimmäisen avaruusmiehen Juri Gagarinin, maailman ensimmäisen avaruusnaisen Valentina Tereshkovan ja avaruuslentojen ennätysmiehen Valeri Bykovskin seurassa Punaisella torilla Leninin mauseleumin korokkeella.

MOSKOVA JUHLII SANKAREITA

↑ Sankareiden omaisia kunniakorokkeella. Vasemmalta oikealle: Valeri Bykovskin isä Fedor Fedorovitsh, äiti Klavdia Ivanovna ja vaimo Valentina sekä Valentina Tereshkovan äiti Jelena Fedorovna.

↓ Kaikki kuusi avaruuslentäjää pääministeri Hrushtshevin seurassa kunniakorokkeella.

→ Pääministeri suutelee isällisesti ensimmäistä avaruudessa käynyttä naista.

← Punainen tori oli ääriään myöten täynnä moskovalaisia, jotka olivat saapuneet juhlimaan sankareita.

↓ Avaruussankarit kuvattuna Kremlissä, missä heille luovutettiin Neuvostoliiton sankarin mitalit sekä Leninin kunniamerkit.

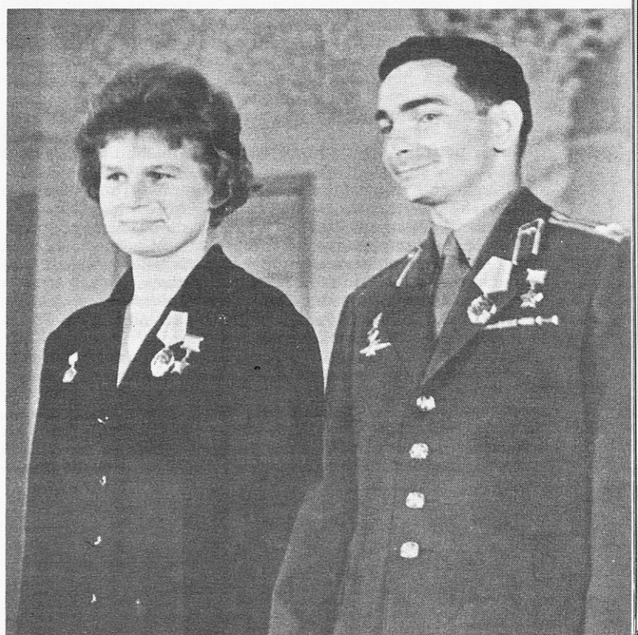

SNTL:n ministerineuvoston puheenjohtajan

N. S. HRUSHTSHEVIN VASTAUKSET

Pravdan ja Izvestijan päätoimittajien kysymyksiin

Kesäkuun 10. päivänä puhui USA:n presidentti J. Kennedy Amerikan yliopistossa Washingtonissa kosketellen useita tärkeitä kansainvälisiä ongelmia.

Tämä puhe on julkaistu Neuvostoliiton lehdistössä.

Pravdan ja Izvestijan päätoimittajat pyysivät SNTL:n ministerineuvoston puheenjohtajaa N. S. Hrushtshevia kommentoimaan tätä USA:n presidentin puhetta.

Seuraavassa julkaisemme N. S. Hrushtshevin vastaukset.

Kysymys. Puheessaan USA:n presidentti J. Kennedy kiinnitti erityistä huomiota sodan ja rauhan ongelmiin. Tässä yhteydessä hän sanoi, että meidän vuosisadallamme "ei totaalisella sodalla ole minkäänlaista tarkoitusta", että "rauhan ei ehdottomasti tarvitse olla toteutumaton, eikä sodan ehdottomasti tarvitse olla väistämätön". Edelleen hän lausui, että "niin Yhdysvallat ja sen liittolaiset kuin myös Neuvostoliitto ja sen liittolaiset ovat molemmat suuresti kiinnostuneet oikeudenmukaisesta ja todellisesta rauhasta ja kilpavarustelun lopettamisesta".

Miten Te arvioitte nämä USA:n presidentin lausunnot?

Vastaus. USA:n presidentin J. Kennedyn puhe sai osakseen huomiota niin USA:ssa kuin muissakin maailman maissa, muun muassa myös Neuvostoliitossa.

Tässä presidentin puheessa kosketeltiin aikamme tärkeintä kysymystä: sotaa ja rauhaa olosuhteissa, jolloin ydinase on saavuttanut jättiläismäisen tuhovoiman, ja näiden aseiden varastot kasvavat herkeämättä.

Uskon neuvostoihmisten mielenkiinnolla tutustuneen USA:n presidentin puheeseen, koska tuossa puheessa on otettu askel eteenpäin kansainvälisen tilanteen realistisessa arvioinnissa ja puhutaan välttämättömyydestä löytää tiet, jotka vapauttaisivat ihmiskunnan kilpavarustelusta ja maailmankäsittävän lämpöydinasesodan uhkasta.

Maailman yleinen mielipide, kaikki neuvostoihmiset tietävät hyvin, että neuvostohallitus on ulkopolitiikassaan aina lähtenyt leniniläisestä yhteiskuntajärjestelmiltään erilaisten valtioiden rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteesta. Hallituksemme on tehnyt konkreettisia ehdotuksia kilpavarustelun lopettamisesta, yleisestä ja täydellisestä aseistariisunnasta, ydinkokeiden kieltämisestä, atomiaseettomien vyöhykkeiden muodostamisesta eri puolille maapalloa, ulkomaisten joukkojen poistamisesta vierailta alueilta, Saksan rauhansopimuksen solmimisesta ja sillä pohjalla tapahtuvasta Länsi-Berliinin kysymyksen ratkaisemisesta, hyökkäämättömyyssopimuksen solmimisesta Pohjois-Atlantin liiton (NATO:n) jäsenmaiden ja Varsovan sopimusmaiden välillä.

Voitaisiin esittää paljon esimerkkejä neuvostohallituksen konkreettisesta, määrätietoisesta toiminnasta niin YK:n puitteissa kuin erilaisissa komissioissa, komiteoissa ja alivaliokunnissa, joissa on esitetty käytännöllisiä ehdotuksia mainituista ja monista muista kiista- ja ratkaisuaan vailla olevista kysymyksistä.

Presidentti Kennedyn puheessa tähdennetään, että kilpavarustelun, ydinaseiden valtavan suuren lukumäärän kasaantumisen tuloksena on olemassa reaalinen vaara rauhalle, siinä luvussa myös Amerikan Yhdysvalloille. Hän sanoo oikein, että nykyoloissa maailmansota on erityisen mieletön, koska se väistämättömästi tuo mukanaan valtavia ihmisuhreja ja monien sukupolvien työllä luotujen aineellisten arvojen tuhoutumista. Oikeutetusti hän myös toteaa, että kilpavarustelu, ellei sitä pysäytetä, saattaa johtaa sotilaalliseen katastrofiin. Ydinpommit eivät ole kurkkuja, joita voidaan varastoida melko pitkiä aikoja säilöttyinä.

Huomiota kiinnittää myös presidentin lausunto, että maailmansota ei nykyoloissa ole väistämätön. Kuten tunnettua, tämän johtopäätöksen me olemme tehneet jo kauan sitten. Sanotusta näkyy, että puhe sisältää joukon positiivisia seikkoja, jotka osoittavat reaalisen tilanteen selkeää arvioimista.

USA:n presidentin puhetta lukiessa ei samalla voi olla kiinnittämättä huomiota siihen sisältyviin eräisiin ristiriitaisiin väittämiin.

Presidentti puhuu "kylmän sodan" lopettamisen välttämättömyydestä. Mutta pyrkiikö USA:n presidentti sitä julistaessaan poistamaan "kylmän sodan" lähteet? Puheesta sitä ei näy.

Ottakaamme esimerkiksi eräs tärkeimmistä ongelmista — Saksan rauhansopimuksen solmiminen.

Presidentti Kennedy sanoo: "Meidän sitoumuksemme puolustaa Länsi-Eurooppaa ja Länsi-Berliiniä, esimerkiksi, jää muuttumattomaksi elinetujemme identtisyyden vuoksi. Yhdysvallat ei solmi mitään kauppaa Neuvostoliiton kanssa muiden maiden ja muiden kansojen vahingoksi, eikä vain siksi, että ne ovat kumppaneitamme, vaan siksi, että niiden ja meidän etumme käyvät yksiin."

Syntyy vaikutelma, että USA:n hallitus ei pyri etsimään keinoja Saksan ongelman yhteisesti sovittavaa ratkaisua varten ja tosiasiallisesti pysyy tässä kysymyksessä vanhoissa asenteissa, jotka itse asiassa sulautuvat yhteen Adenauerin, Brandtin ja muiden revanššihenkisten henkilöiden johtamien Länsi-Saksan taantumuksellisimpien aggressiivisten voimien asenteen kanssa. Näin ollen erästä "kylmän sodan" peruslähdettä ei eliminoida.

Neuvostohallitus haluaisi allekirjoittaa entisten toisen maailmansodan aikaisten liittolaistensa kanssa Saksan rauhansopimuksen ja sen pohjalla ratkaista Länsi-Berliinin kysymyksen. Kuten neuvostohallituksen toistuvista lausunnoista tiedetään, ei tämän kysymyksen ratkaisemisella tavoitella etua toiselle tai vahinkoa toiselle osapuolelle. Saksan rauhansopimuksen allekirjoittamisesta hyötyy kokonaisuutena rauhanasia, hyötyvät kaikki kansat, siinä luvussa myös Amerikan kansa. Neuvostoliiton ehdotukset Saksan kysymyksessä ovat konkreettiset ja selkeät. Ne perustuvat Euroopassa ja Saksassa muodostuneen tilanteen — kahden suvereenisen saksalaisen valtion: Saksan demokraattisen tasavallan ja Saksan liittotasavallan — tunnustamiseen.

Mitä tulee konkreettisesti Länsi-Berliiniin, ei ole järkevämpää ja loogisempaa ehdotusta, kuin muodostaa Länsi-Berliinin vapaakaupunki ja antaa vastaava takuu sen kansainvälisestä statuksesta.

Vakuutan uudelleen, että neuvostohallitus kannattaa Länsi-Berliinin vapaakaupungille annettavia kaikkein tiukimpia kansainvälisiä takuita, joissa YK on mukana. On tarpeen erittäin päättäväisesti tähdentää, ettei Saksan rauhansopimuksen solmimiselta voi minnekään väistyä. Tämä kysymys on ratkaistava ja se ratkaistaan. Pitäisimme parempana, että se ratkaistaisiin pääsemällä sopimukseen länsivaltojen kanssa.

"Kylmän sodan" lähteiden, eikä ainoastaan "kylmän sodan", vaan uuden maailmansodan alullepäästämisen vaarallisten lähteiden hävittämistä varten tarvitaan konkreettisia tekoja eikä vain pelkkiä toivomuksia.

Tai ottakaamme toinen varsin tärkeä kysymys. Presidentti puhuu kansainvälisen jännityksen heikentämisestä. Mutta miten sen kanssa sopii yhteen amerikkalaisten sotatukikohtien sijainti vierailla alueilla. Tosiasiahan on, että USA on ympäröinyt Neuvostoliiton ja muut sosialistiset maat sotatukikohdillaan. Se on tosiasiallisesti miehittänyt Etelä-Vietnamin, Etelä-Korean, Japanin ja useita muita valtioita. Sitä paitsi Yhdysvaltojen aggression seurauksena ikivanha kiinalainen alue Taivan on tänäkin päivänä yhä amerikkalaisten joukkojen miehittämä. Eräissä maissa amerikkalaiset sotajoukot käytännöllisesti katsoen suorittavat kansainvälisen santarmin tehtäviä, käyvät sotatoimia, tukahduttaen kansallista vapautusliikettä.

Ja mitä on sanottava USA:n muiden valtioiden suvereenisten oikeuksien polkemisesta?

USA:n häikäilemättömimmät poliitikot — useissa tapauksissa heillä on hallussaan varsin korkea virka-asema — kehottavat suoraan avoimeen ja vieläpä aseelliseen sekaantumiseen Kuuban sisäisiin asioihin, pyrkien pakottamaan Kuuban kansalle USA:n imperialistisille monopoleille edullisen järjestyksen.

Jos presidentti Kennedyn lausunto "kylmän sodan" lopettamisesta ja rauhan lujittamisesta johdatetaan loogiseen loppuun saakka, niin on välttämätöntä luopua sekaantumasta toisten valtioiden sisäisiin asioihin, kunnioittaa niiden suvereenisuutta, noudattaa kansainvälisen oikeuden normeja ja eikä vain sanoissa vaan myös käytännössä kunnioittaa YK:n peruskirjaa sekä poistaa sotatukikohdat, jotka ovat ponnahduslautana hyökkäykselle toisia valtioita vastaan.

Tai ottakaamme sellainen, melko selvä kysymys kuin NATO:n maiden ja Varsovan sopimusmaiden välisen hyökkäämättömyyssopimuksen solmiminen. Sopimus tässä kysymyksessä toisi mukanaan vain poliittisen ilmapiirin lämpenemisen. Tässähän ei ole kysymys alueellisista tai muista myönnytyksistä, koska sellaisen sopimuksen solmiminen antaa yhtäläisiä etuja kaikille maille, jotka sen allekirjoittavat. Siitä huolimatta länsimaissa sanotaan, ettei sellaista sopimusta pidä allekirjoittaa. Siellä selitetään se siten, että me kaikki olemme YK:n jäseniä, jonka peruskirja edellyttää toisten maiden hyökkäämättömyyttä toisiin maihin. Mutta jos vedotaan siihen, että YK:n peruskirja edellyttää hyökkäämättömyyttä, niin miksi sitten länsivallat muodostavat aggressiivisia liittoutumia? Puheet, että NATO-liittoutuma on perustettu puolustustarkoituksia varten, ovat naiiveille ihmisille tarkoitettuja puheita. Tuon sotaliiton monet vastuulliset toimihenkilöthän eivät salaa sen aggressiivista luonnetta, sen suuntausta Neuvostoliittoa ja muita sosialistisia maita vastaan.

Johtopäätös on, että jännityksen luomista varten maailmassa ovat jopa sotaliittoutumien muodostamiset puolusteltavissa, mutta kun ehdotetaan hyökkäämättömyyssopimuksen solmimista, sanotaan, ettei sellainen sopimus ole tarpeen. Mutta jokaiselle ihmisellehän on selvää, että hyökkäämättömyyssopimus olisi positiivinen momentti maiden välisten suhteiden parantamisessa.

Jotkut lännen toimihenkilöt sanovat kerrassaan röyhkeästi, ettei hyökkäämättömyyssopimusta pidä solmia, koska se johtaa jännityksen vähenemiseen, eikä valtioiden välisten suhteiden paraneminen ole heille eduksi. Sellaisten toimihenkilöiden pyrkimyksenä on tukea revanššisteja, uhkailla alituiseen Saksan demokraattista tasavaltaa ja muita sosialistisia maita ja siten lietsoa "kylmää sotaa" ja lisätä kansainvälistä jännitystä.

Missä on logiikka puhuttaessa ettei hyökkäämättömyyssopimus ole tarpeellinen?

USA:n presidentti puhuu "kylmän sodan" lopettamisesta. Me tervehdimme ilolla sellaisia lausuntoja. Kuitenkin, kuten sanonta kuuluu, jos sanoo A on sanottava myös B, hyvät lausunnot ja kehotukset on vahvistettava käytännöllisin teoin.

Kysymys. Presidentti Kennedy toi erityisesti esille ydinkokeilujen kieltämisongelman ja aseistariisunnan.

Millaiset ovat mielestänne näkymät sopimuksen solmimiseen nähden ydinkokeilujen kieltoa koskevassa kysymyksessä ja muun muassa tästä kysymyksestä Moskovassa alkaviin neuvotteluihin nähden?

Vastaus. Neuvotteluja ydinkokeiden lopettamisesta on, kuten tiedetään, käyty jo monta vuotta. Parhaillaankin Genevessä pidetään paljon tälle aiheelle omistettuja puheita.

Mistä asia on kiinni? Länsimaat asettivat ehdoksi ydinkokeilujen lopettamissopimuksen solmimiselle tietyn määrän tarkastuksia. Mitä ne haluavat? Tosiasiassa ne haluavat, että Neuvostoliiton alue avattaisiin NATO:n sotilasesikuntien vakoilijoita varten.

Tällaisen vaatimuksen esittäminen osoittaa, että länsivaltioiden hallitukset asettavat ydinvaltojen välisten suhteiden perustaksi epäluottamuksen. Mutta jos asettaudutaan sille katsantokannalle, niin siitä on seurauksena, ettei ole mahdollista ratkaista yhtäkään kiistanalaista kansainvälistä kysymystä. Syntyy tilanne, joka jollakin tavoin muistuttaa satua valkoisesta härästä: milloin me emme luota teihin, milloin taasen te ette luota meihin.

Neuvostohallitus on ilmoittanut ja ilmoittaa, ettei se suostu luovuttamaan maamme aluetta vakoilutarkoituksissa suoritettaviin tarkastuksiin. Tiede on todistanut ydinräjäytysten toteamisen olevan mahdollista kansallisin tarkkailuvälinein. Me uskomme presidentin itsensäkin hyvin tietävän tämän ja lisäksi, on aihetta olettaa, myös sen kuulijakunnan, jolle hän puheensa piti. Sitä paitsihan me olemme luvanneet hyväksyä englantilaisten tiedemiesten ehdotuksen — ja toistamme nyt tämän lupauksemme — sijoittaa rajoitettu määrä automaattisia seismisiä asemia tarkkailua varten.

Kansalliset toteamisvälineet yhdessä automaattisten seismisten asemien kanssa ovat varmana takeena siitä, että saadaan selville kaikki mahdolliset yritykset rikkoa ydinasekokeilujen kieltosopimusta. Kuten tunnettua me lupasimme suostua kahden, kolmen tarkastuksen toimeenpanemiseen maanalaisten kokeiden lopettamisen valvomiseksi, ja sen me teimme poliittisista vaikutteista. Se oli niin sanoaksemme askel toisen osapuolen toivomusten suuntaan. On valitettavaa, etteivät neuvottelukumppanimme antaneet tälle meidän ehdotuksellemme sille kuuluvaa arvoa.

Mitä nyt sitten puuttuu? Puuttuu länsivaltojen halua suostua sopimukseen ja luopua neuvotteluilla leikittelemisestä.

Mitä Neuvostoliittoon tulee, niin olemme valmiit allekirjoittamaan sopimuksen kaikkien ydinkokeilujen lopettamisesta vaikka tänään. Asia on kiinni lännestä. Suostuimme kolmen vallan edustajien tapaamiseen Moskovassa yrittääksemme vielä kerran saada aikaan sopimuksen tässä kysymyksessä. Mutta tämän tapaamisen onnistuminen riippuu siitä, millaisin eväin USA:n ja Englannin edustajat maahamme saapuvat.

Yhdysvaltojen presidentti koskettelee sellaista aikamme tärkeää ongelmaa kuin on yleinen ja täydellinen aseistariisunta. Hän on oikeassa sanoessaan, ettei se ole yksinkertainen ja helppo ongelma, sen ratkaisemiseksi tarvitaan melkoisesti ponnisteluja ja tietty aika.

Neuvostohallitus ei nytkään säästä ponnistuksia aseistariisuntakysymyksen käsittelyn yhteydessä. Valtiollisten toimihenkilöiden on lopultakin tajuttava suuri vastuunsa ihmiskunnan edessä sellaisen kiireellisen tehtävän ratkaisemisessa kuin on kilpavarustelun lopettaminen.

Presidentti Kennedy lausui ajatuksen, että olisi hyvä käyttää kilpavarustelusta vapautuvat varat ylevämpiin tarkoituksiin. Maailmassa todellakin on vielä paljon köyhyyttä, nälkää ja työttömyyttä. Olisi hyvä, jos hyviä toivomuksia aseistariisunnasta seuraisivat Yhdysvaltojen hallituksen konkreettiset teot.

Neuvostohallituksen ehdotukset tästä asiasta ovat laajalti tunnetut.

Mainittujen kysymysten ohella on tärkeä merkitys kansainvälisen tilanteen ja valtioiden välisten suhteiden parantamista varten taloudellisten yhteyksien laajentamisella ja kaupankäynnin kehittämisellä.

Amerikan Yhdysvaltojen presidentti ei, valitettavasti, maininnut puheessaan mitään tästä.

Amerikan Yhdysvaltojen hallitus käytännöllisesti katsoen kieltää kaupankäynnin Neuvostoliiton kanssa. Tosin kumottiin merirapujen Neuvostoliitosta USA:han vientikielto. Meriravut ovat tosiaan maukkaita. Mutta pelkillä ravuilla ei pitkälle päästä.

Neuvostoliitto on suuri maa. Meillä on käytettävissämme kaikkia tarvittavia voimavaroja teollisuutemme ja maataloutemme kehittämiseen. Tulemme toimeen ilman kaupankäyntiä USA:n kanssa ja ilmeisesti vastaisuudessakin voimme

jatkuu s. 28

Ala-Tau

KIVISET AALLOT

ALEKSANDR GERINASIN KUVAREPORTAASHI

Viimeiset ohjeet ennen retkelle lähtöä.

"Gorelnik"-retkeilyasema Ala-Taun vuoristossa.

Retkeilijät Tunk Sun jäätiköllä.

Väliin taival kulkee laakson halki . .

↑ . . . tai alppikukkien peittämällä rinteellä.

↓ Monien päivien retkeilyn aikana levätään teltoissa ja ateriat valmistetaan nuotiolla.

← Ikuisen jään keskellä 5.200 metrin korkeudessa.

ALA-TAU

KIVISET AALLOT

Ala-Tau on varmaan mielenkiintoisin osa Tjan-Shanin vuoristoa, jonka epäjärjestyksessä sijaitsevat harjanteet kulkevat leveänä vyöhykkeenä Neuvostoliiton Keski-Aasian tasavalloissa pitkin Kiinan rajaa. Siellä sinisen Issyk-järven rannalla on luonnonkauniissa, korkeiden vuorten ympäröimässä laaksossa retkeilyn harrastajien jokakesäinen leiripaikka.

Eräs Ala-Taun 12-päiväisistä retkeilyreiteistä on kaikkein suosituin. Ammattiliittojen keskusneuvoston omistamalle "Gorelnik" -retkeilymajalle saapuvat retkeilijät suorittavat tavallisesti kolmen ensimmäisen päivän aikana ohjaajan opastuksella pieniä harjoitusretkiä, joilla hankitaan tottumusta vuorilla retkeilyä varten. Neljäntenä päivänä lähdetään 6-päiväiselle retkelle · Talnarin harjanteelle. Sieltä on mahtava näköala! Korkeus on 3 260 metriä merenpinnan yläpuolella. Jähmettyneiden aaltojen kaltaiset vuoret ovat ikuisen lumen peittämiä, ilma on raikasta ja kevyttä. Majalle palatessa valitaan toinen reitti, joten uusien vaikutelmien tulva ei keskeydy hetkeksikään.

Lyhyen levon jälkeen retkeilijät lähtevät uudelle retkelle. Ennen sitä pukeudutaan villapaitaan ja lämpimiin käsineisiin ja vedetään jalkaan painavat piikkipohjaiset kengät. Matka tehdään Tujuk-Sun jäätikölle. Se sijaitsee 3 500 metrin korkeudessa, ja rinteet vaikuttavat pelottavan autioilta. Mutta retkeilijöitä ei enää mikään peloita, sillä heillä on jo kokemusta, ja heitä yhdistää toisiinsa, paitsi retkeilyköysi, myös ystävyyden tunne.

Ala-Taun retkeilyissä on mukana eri ammattialojen ja eri puolilta maata saapuneita ihmisiä. Pääsylipun ammattiliittojen omistamille erikoisille retkeilymajoille voi hankkia suoraan työpaikkansa ammattiliittokomiteasta. 12-päiväisen retkeilyn lipun hinta on keskimäärin 7 ruplaa, mikä merkitsee, että retkeilijä joutuu maksamaan vain pienen osan kustannuksista. Lopun maksaa ammattiliitto.

Minskiläinen lääkäri Ksenija Gulkevitsh, joka on monet kerrat viettänyt lomaansa retkeillen, puhuu vakuuttavasti:

— Ken kerrankin on käynyt Ala-Taussa hän tuskin enää mielii Kaukasian Mustanmeren rannikolle. Täällä on kaikkea, mistä etelän kylpylämme ovat kuuluja: vuoristojärvissä voi uida yhtä hyvin kuin meressä, auringon antama rusketus, jonka ihminen saa hyvin nopeasti täkäläisillä hiekkarannoilla, ei ole etelän päivänpaistattelua huonompaa. Hedelmiä on vaikka millä mitalla, ja "Gorelnik"-retkeilymajan lähellä on jopa kuuma rikkilähdekin.

. . .Kauniita ovat polut, jotka kulkevat halki sekametsien, missä omena ja aprikoosi kasvaa villinä, halki alppiniittyjen, jotka ovat kirjavanaan valkovihreitä alppitähtiä, sekä poikki ikuisen lumen vyöhykkeen, jossa häikäisevän kirkkaana päivänä saattaa joskus kohdata vuoristopantterin. Kaksitoista päivää Ala-Taussa antaa reippautta ja voimaa koko vuodeksi. Pidän "Gorelnikin" retkeilyleiristä ja omistan valokuvani kaikille luonnonystäville, asukootpa he missä maassa tahansa. . .

NEUVOSTONUORISON PÄIVÄ

Vuonna 1958 SNTL:n korkeimman neuvoston puhemiehistö hyväksyi asetuksen Neuvostonuorison päivän viettämisestä joka vuosi kesäkuun viimeisenä sunnuntaina. Se on kaikkien kommunistiseen rakennustyöhön aktiivisesti osallistuvien nuorten juhla. Päivän merkeissä järjestetään kaikkialla kokouksia, illanviettoja, urheilukilpailuja ja konsertteja. Kansantalouden, tieteen ja kulttuurin eri aloilla toimiva nuoriso suorittaa silloin yhteenvetoa monipuolisesta toiminnastaan ja hahmottelee tulevaisuudensuunnitelmiaan. Siihenhän on nuorisolla neuvostomaassa kaikki tarvittavat edellytykset.

*

SNTL:n perustuslaki takaa jokaiselle kansalaiselle oikeuden yhdistyä erilaisiin järjestöihin. Oikeuttaan Neuvostoliiton nuoriso, jolla on kymmeniä järjestöjään, käyttää laajasti hyväkseen. Eniten nuorison suosima on Yleisliittolainen leninläinen kommunistinen nuorisoliitto, joukkojärjestö, jonka riveihin kuuluu 15—28 ikävuosien välillä olevaa nuorisoa. Nuorisoliittoon kuuluminen on täysin vapaaehtoista. Nykyisin siinä on 20,5 miljoonaa jäsentä.

*

Kolme miljoonaa nuorta työskentelee napapiirintakaisen alueen ja Keski-Aasian, Itämeren maiden ja kaukoidän uudisrakennuksilla. Yli 8 000 nuorta rakennustyöläistä on palkittu Neuvostoliiton kunniamerkein ja mitalein, ja 30 heistä on saanut Sosialistisen työn sankarin kunnianimen.

*

Uudismaa-alue on nuorison alue, se on raivannut 42 miljoonaa hehtaaria uudismaata, eli miltei yhtä suuren alan kuin koko Ruotsin pinta-ala.

Uudismaille matkustaa edelleenkin innostunutta nuorisoa eri puolilta maata. Heidän työnään on uusien kaupunkien rakentaminen.

*

Vuonna 1963 on 160 tärkeää kemiallisen teollisuuden, metallurgian, voimatalouden, öljy-, kaasu-, paperi- ja puunjalostusteollisuuden ja rakennusaineteollisuuden tuotantolaitoksen uudisrakennustyömaata ja rautatierakennustyömaata julistettu nuorisoliittolaisten iskurityömaaksi.

Vuonna 1962 neuvostonuoriso oli mukana 155 suuren tehdaslaitoksen ja kuljetusalan laitoksen rakentamisessä. Nuorisoliittolaisten iskurityömailla valmistui yli 120 suurta teollisuuslaitosta.

*

Neuvostoliiton tieteellisissä tutkimuslaitoksissa työskentelee paljon nuoria. Joissakin on 50—75 % tieteenharjoittajista alle 30-vuotiaita. Monet heistä tunnetaan kautta maan. Maaperätutkimusta suorittava tiedemies Mamytov valittiin 27-vuotiaana Tadzhikian SNT:n tiedeakatemian kirjeenvaihtajajäseneksi. Nuorisoliittolaisen Latyshevin nimi on annettu hänen löytämälleen pyrstötähdelle. Moskovalaisten opiskelijain Maikovin ja Stepanovin diplomityönä oli 5 500 hv. tehoisen atomiveturin luonnos.

*

Neuvostonuorisolle on taattu oikeus koulusivistykseen. Neuvostoliitto on maa, jossa kaikki ovat luku- ja kirjoitustaitoisia. Joka neljäs henkilö opiskelee. Maan kouluissa opiskellaan 61 kielellä. Vuoteen 1965 mennessä koululaisten määrän lasketaan olevan 40 miljoonaa.

*

Tavattoman suuri merkitys kouluopetuksen kehitykselle oli vuonna 1958 hyväksytyllä lailla, jonka mukaan koulu saatetaan lähemmäksi käytännön elämää. Lain mukaan uudistettiin koko oppikoulu. Koululaisille alettiin antaa ammattiopetusta, kasvattaa heitä kunnioittamaan ruumiillista työtä. Jokainen koululainen yhdistää nyt teoreettiset tietonsa käytännölliseen työhön työpajoissa ja pelloilla. Uuden järjestelmän avulla päästään parempaan edistymiseen ja teoreettisten tietojen vankkaan omaksumiseen.

*

Niitä nuoria työläisiä, kollektiivitalonpoikia ja toimenhaltijoita varten, jotka eivät ole suorittaneet loppuun oppikoulua, on toiminnassa 9 763 työläisnuorison ja 19 102

VALERI BYKOVSKI

Jatkoa s. 5.

tumispaikkaan saakka. Toinen laskeutuminen sujui sen sijaan erittäin täsmällisesti.

Ilmailukerhossa Valeri päätti mennä taistelulentäjäopistoon. "En enää voinut ajatella tulevaa elämää ilman lentoja." Merimieslakki oli unohtunut. Lapsuudessaan Bykovski nimittäin haaveili merestä ja halusi tulla laivanrakentajaksi.

Opistosta päästyään Valeri saapui osastoonsa. Sen sangen monilla lentäjillä oli ollut ankaria kokemuksia, vaikeuksia ja odottamattomia tapahtumia, joita lentovoimissa sattuu usein.

"Eräs vaikea päivä painui pitkiksi ajoiksi mieleeni. Käynnissä oli lentotaktillinen opetus." Yölennolla Bykovskin lentokoneen kompassi meni epäkuntoon. "Aluksi pelästyin. Otsalle kihosivat hikipisarat." Bykovski pyysi peilausta ja koetti laskeutua lentokentälle ohjaten lentokonetta maasta näkyvien valojen perusteella. Radiokompassi "ei ottanut" vieläkään, eikä gyrokompassikaan osoittanut mitään.

Lentäjä yritti määritellä sijaintinsa kartan mukaan. Sitä oli kuitenkin vaikea tehdä, sillä yöllä suuntamerkit pettävät helposti. Bykovski aukaisi radiovastaanottimen neljännen kanavan ja lähti lentämään suuntimislaitteen mukaan. Lopulta hän huomasi myös kiitoradan, joka kuitenkin näkyi huonosti. Jäljellä oli kaikkein vaikein: ei saisi ajaa ohi. Laskeutuminen tapahtui normaalisti.

Jo opistossa Bykovski haaveili koelentäjäksi pääsemisestä. "En kertonut haaveistani kenellekään, mutta kirjoitin komentajalle raportin, jossa pyysin lähettämään minut koelentokeskukseen." Kerran lentäjä kutsuttiin yksikön komentajan puheille. — Korviini on tullut huhuja, että haluatte koelentäjäksi. Nämä toverit — eversti nyökäytti päätään lääkäreiden suuntaan — voivat auttaa teitä.

Bykovskin sanojen mukaan lääkärit tarkastelivat häntä terävästi, uteliaasti. Keskustelu oli pitkä. Lopuksi eversti ilmoitti lentäjälle, että lopullinen päätös tehdään myöhemmin. On vain osattava odottaa. Ja Bykovski odotti.

Valeri Bykovski muistelee, että pian sen jälkeen, kun komentaja oli kutsunut hänet luokseen, hänen lentopäiväkirjaansa ilmestyi merkintä: "Käy ilmataistelua energisesti ja taktillisesti oikein. Kestää ylikuormituksen hyvin." Tämän merkinnän teki eversti itse,

NEUVOSTONUORISON PÄIVÄ

maaseutunuorison koulua. Niissä on 3 miljoonaa opiskelijaa.

*

Näiden sekä kirjeopiskelukoulujen 9—11 luokkien oppilailla on oikeus ylimääräiseen vapaapäivään. Maaseudulla oppilaat saavat kaksi ylimääräistä vapaapäivää. Näin ollen nuorisolla on mahdollisuus suorittaa huolella koulutehtävänsä. Ylimääräiseltä vapaapäivältä heille maksetaan 50 % palkasta.

*

Iltakorkeakouluissa ja kirjeopiskelukorkeakouluissa opiskelevat työläiset ja toimenhaltijat saavat ylimääräisen loman ja täyden palkan siltä. Tenttien ja laboratoriotöiden aikana saavat kirjeopiskelijat vuosittain 30—40 päivää vapaata työstä, ja valtion tutkintoihin valmistautuessaan heille myönnetään 3—4 kuukauden loma.

*

Korkeakouluun päästäkseen nuoren ihmisen on täytettävä kaksi ehtoa: käytävä oppikoulu loppuun ja suoritettava pääsytutkinto. Koulunkäynti on poikkeuksetta jokaiselle maksutonta. Vuosina 1962—63 Neuvostoliitossa oli 2 945 000 opiskelijaa yli 700 korkeakoulussa.

*

Neuvostovaltio pitää hyvää huolta nuorison terveydestä. Oikeus lepoon taataan lyhentämällä jatkuvasti työpäivää ja antamalla palkallisia vuosilomia. Lepokodit, retkeilyleirit, tuhannet urheilulaitokset, kulttuuripalatsit ja kerhotalot ovat kaikki nuorison ahkerassa käytössä. Yksistään kesäleireissä oleskelee vuosittain yli 7 miljoonaa nuorta. Neuvostoliitossa on jo ajat sitten otettu käytäntöön maksuton lääkintähuolto, ja siellä on myös suurin määrä lääkäreitä. Siksi keski-ikä onkin maailman korkein — 68 vuotta.

*

Neuvostonuorisolla on 200 sanoma- ja aikakauslehteä. Niiden painosmäärä on 24 miljoonaa. Nuorison eniten suosima ja arvovaltaisin on keskuslehti "Komsomolskaja Pravda", joka sai viime vuonna lukijoiltaan 200 000 kirjettä.

*

Neuvostomaassa on nuorison ja lasten kirjallisuuden kustantamoja. Suurimpia niistä on "Molodaja Gvardija" Moskovassa, "Molod" Ukrainassa, "Detgiz" Moskovassa. "Molodaja Gvardija" -kustantamo on maan suurimpia. Se julkaisee vuosittain yli 350 kirjaa ja kirjasta, kaunokirjallisuutta, poliittista, tieteellistä ja lastenkirjallisuutta, yhteiseltä painosmäärältään 23 miljoonaa kappaletta.

*

Neuvostonuoriso osallistuu aktiivisesti valtion asioiden hoitamiseen. Maan ylimmässä vallanelimessä — SNTL:n korkeimmassa neuvostossa — on 209 alle 30-vuotiasta jäsentä. Heistä mainittakoon työläinen German Lamotshkin ja tekstiilityöläinen Valentina Petrishtsheva. Uzbekkinainen, maatalouskoneiden käyttäjä Tursunoi Ahunova on SNTL:n korkeimman neuvoston puhemiehistön jäsen.

*

Rauhaarakastavan valtion, Neuvostoliiton nuorisoa kasvatetaan kunnioittamaan toisia kansoja, proletaarisen kansainvälisyyden hengessä. Hyväksyen lämpimästi neuvostohallituksen rauhantahtoisen ulkopolitiikan nuori polvi kamppailee tarmokkaasti rauhan puolesta. Neuvostonuorison aloitteesta järjestettiin Moskovassa vuonna 1961 nuorison Maailmanfoorumi, maailman nuorison edustavin kokous, jossa pohdittiin 20. vuosisadan keskikauden nuoren sukupolven ajankohtaisimpia ongelmia. Neuvostoliiton nuorisojärjestöjen komitea pitää yhteyttä tuhanteen kansainväliseen, kansalliseen tai paikalliseen nuorisojärjestöön eri maissa. Komitean yhteyteen on perustettu nuorison kansainvälisen matkailun toimisto "Sputnik". Viime vuonna Neuvostoliitossa kävi 76 ulkomaista nuorisovaltuuskuntaa ja 19 117 turistia 24 eri maasta.

kokenut lentäjä ja Neuvostoliiton sankari, joka oli sodan aikana lentänyt maineikkaan lentäjä Aleksandr Pokryshkinin alaisena ja ampunut alas 23 fasistilentokonetta.

"Usko, että minusta tulee koelentäjä, lujittui", kirjoittaa Valeri. "Ajatusten ja tunteiden kuohuttamana seisoin sisäänkäytävän edessä hengittäen raikasta syysilmaa ja koetin nähdä pimeyden verhosta läheiseksi muodostuneen lentokentän ja lentokoneiden seisontapaikat. Pian kaikesta tästä tulee pelkkä muisto mainioista ihmisistä, jotka olivat tehneet minusta lentäjän, olivat opettaneet minua ymmärtämään tekniikkaa, olivat opettaneet minut elämään uudella tavalla."

"Ja sitten tulin Moskovaan", jatkaa avaruuslentäjä Valeri Bykovski. "Jo lääkäreiden suorittaman valinnan aikana kanssamme keskusteltiin uuden ammatin luonteesta, sen erikoisominaisuuksista ja kerrottiin yleispiirteissään siitä, mitä joudumme kokemaan avaruuslennoilla ja miten siihen on valmistauduttava sekä fyysisesti että henkisesti."

Heti, kun avaruuslentäjäehdokkaat olivat kokoontuneet valmennuskeskukseen, aloitettiin harjoitukset välittömästi ilman minkäänlaista viivyttelyä. Ja heti ensimmäisinä päivinä kävi selväksi, että on sangen vaikeaa saada itselleen avaruusmatka. Oli uudelleen lääketieteellisiä ja psykologisia tutkimuksia, jotka olivat pitkäaikaisempia kuin edelliset. Tuntui, että tästä "kärsimysten tiestä" ei tule loppua lainkaan. Mutta kaikki valmennuskeskukseen saapuneet olivat lujasti päättäneet ylittää esteet.

Sentrifugiin Bykovski astui omien sanojensa mukaan omituisen tunteen vallassa. "Aluksi muistan olleeni levoton, mutta yritin pysyä verraten rauhallisena." Ensimmäisestä kokeesta lentäjä selviytyi hyvin. Huolimatta siitä, että kuormitusta lisättiin, levottomuutta herättäviä oireita ei ilmaantunut.

Yksinäisyyskokeisiin Valeri meni ensimmäisenä. Se tapahtui pienessä ulkomaailmasta eristetyssä huoneessa, jonka pinta-ala oli kolme kertaa kolme askelta. Ei ääniä, ei ihmisiä. Ja näin monia päiviä.

Bykovskin ei kuitenkaan tarvinnut ikävystyä yksinäishuoneessa. Hän seurasi laitteiden kojetauluja, harjoitteli taulukoilla ja luki vapaa-aikoinaan psykologian kirjaa, piirteli pilakuvia ja lauloi lauluja.

"Aika kului nopeasti, ja päättelin jopa itsekseni: Jos tällainen odottaa minua karussa ja äänettömässä avaruudessa, niin siellä voi elää."

Ensimmäisen avaruusraketin, joka kuljettaa avaruusaluksen Maan ympäri kulkevalle kiertoradalle, Bykovski näki kesällä 1960. Sitä ennen hän oli tutustunut vain sputnikkiin ja kaikkiin sen laitteisiin, joita hän oli nähnyt avaruusalusten pääsuunnittelijan suunnittelutoimistossa sekä tehtaan osastoilla.

"Muistan kuin eilisen päivän, miten Juri ammuttiin lentämään", kirjoittaa Bykovski vuoden 1961 huhtikuun 12. päivästä, jolloin Gagarinin avaruusalus lähetettiin kiertämään Maata. "Hyvä, Jura, purista, purista!" — puhui Bykovski itsekseen jokaisen Gagarinin tiedonannon jälkeen. "Sydän täyttyi ylpeydestä toverin vuoksi, jonka kanssa olimme yhdessä opiskelleet ja harjoitelleet."

Valeri Bykovski toteaa, että niiden joukkoon, jotka valmennettiin välittömästi ensimmäiseen ryhmälentoon, liitettiin myös hänet ja nimitettiin Andrian Nikolajevin varamieheksi.

Bykovski tunnustaa rakastavansa "kukoistukseen heräävää kevättä". Tänä keväänä hänellä ei kuitenkaan ollut aikaa luonnon kauneuden ihailemiseen. Käynnissä oli vaikean valmennustyön viimeinen vaihe." Toisinaan ehtii juosta puhelimeen", hän kirjoittaa, "mutta puhelu on lyhyt! 'En voi saapua. Kuinka pienokainen voi? Terveisiä kaikille kotona.' Kuulotorvesta kuuluu vaimon kaukainen ääni. Hän koettaa peittää äänensä huolestunutta sävyä, mutta minä tunnen sen."

Työtä oli paljon. Lentoa valmistelevat ihmiset ovat rauhallisia ennen lähtöä, vailla minkäänlaista hermostuneisuutta ja saattavat, kuten joku huomautti sattuvasti, näyttelijän tarkkuudella valmiustilaan sekä mahtavan kantoraketin että avaruusaluksen.

Lentäjänkään ei tarvinnut istua ikävystyneenä, sillä puuhaa riitti. Pidettiin tarkkaa taulukkoa, laadittiin selontekoja, täsmennettiin lentotehtäviä, totuteltiin avaruuspukuihin ja -aluksiin. Laukaisupaikalla käytiin joka päivä.

Bykovski ja hänen varamiehensä asuivat pienessä talossa, jossa hänen naapurinaan oli vuosi sitten Nikolajev ja josta Gagarin ja Titov lähtivät lähetyspaikalle.

Lentoaamu oli erinomainen, — kirjoittaa Bykovski. Hissin pieni hytti nosti avaruuslentäjän ylös. Siellä häntä odottivat lääkärit. Hetkeen, jolloin lähetysnappia painetaan oli jäljellä vain aivan vähän aikaa.

Komentajan majapaikasta ilmoitettiin kaiken sujuvan normaalisti. "Tunsin myös itse sen."

"Kunnia kaikille niille, jotka ovat omistaneet työnsä ja järkensä erinomaisen avaruustekniikkamme luomiseen, jotka voimiaan ja energiaansa säästämättä ovat valmistaneet meidät matkalle kaukaisiin avaruuksiin", lopettaa Valeri Bykovski.

— Onni on itse elämä, — vastasi kosmonautti numero 5 Valeri Bykovski kysymykseen: "Mikä on käsityksenne onnesta?"

— Mistä pidätte eniten ihmisissä? — Vaatimattomuudesta.

— Mikä henkilöhahmo kirjallisuudesta on eniten Teidän mieleisenne?

— Pavel Kortshagin. (Neuvostoliittolaisen kirjailijan Nikolai Ostrovskin romaanista "Kuinka teräs karaistui").

— Kuka on eniten suosimanne tiedemies?

— Tsiolkovski.

— Mikä ihmistä ylevöittää, johdattaa eteenpäin?

— Haave.

— Entä mikä painaa alaspäin?

— Haaveen puuttuminen.

— Miljaiseksi käsitätte sankaruuden?

— Sankaruus on ihmisen työ.

— Mikä on käsityksenne kotimaasta?

— Kotimaa on kaikki. Kotimaaton ihminen on mitättömyys.

— Mikä on suurin haaveenne?

— Saada elää kommunismin aikana.

N. S. HRUSHTSHEVIN VASTAUKSET

jatkoa s. 21.

yhtä menestyksellisesti kehittää talouttamme ilman kaupankäyntiä sen kanssa. Puhun Neuvostoliiton ja USA:n välisen kaupankäynnin kehittämisestä siksi, koska kaupankäynti on osoitus hyvistä suhteista maitten välillä.

Amerikan Yhdysvallat ei ainoastaan itse ole käymättä kauppaa kanssamme, vaan myös painostaa liittolaisiaan, usein kieltää niitä käymästä kauppaa Neuvostoliiton kanssa. Räikeimpänä esimerkkinä sellaisesta painostuksesta on se, kun USA pakotti länsisaksalaiset toiminimet rikkomaan sopimusvelvoitteensa ja olemaan toimittamatta teräsputkia Neuvostoliittoon.

Meille siitä ei koitunut vahinkoa, mutta ne, jotka alistuivat painostukseen, menettivät. "Kylmän sodan" tuuleen tuli lisää, kuten sanotaan, vielä yksi kylmä vihuri.

Katsokaapa, miten Amerikan lehdistö reagoi USA:ssa olevaan Neuvostoliiton ulkomaankaupan työntekijäin valtuuskunnan oleskeluun. Se syyttää tuota valtuuskuntaa melkeinpä epäamerikkalaisesta toiminnasta siitä syystä, että neuvostoliittolainen valtuuskunta pyrkii solmimaan yhteyksiä liikemiesten kanssa normaalien neuvostoliittolais-amerikkalaisten kauppasuhteiden aikaansaamiseksi. Jos sellaista toimintaa paheksutaan USA:ssa sopimattomana, niin mitä sitten enää jää jäljelle neuvostoliittolais-amerikkalaisten suhteiden parantamiseksi ja "kylmän sodan" lopettamiseksi tarkoitetuista sanoista?

Kysymys. Presidentin puheesta näkyy, että hän tunnustaa yhteiskunnallisilta järjestelmiltään erilaisten valtioiden rinnakkainolon väistämättömyyden ja välttämättömyyden. Samaan aikaan hän puheessaan toistaa lännen propagandan tavanmukaisia väitteitä, että kommunistit muka pyrkivät tyrkyttämään järjestelmäänsä muille maille ja että se muka on pääsyynä kansainväliseen jännitykseen.

Mitä voidaan sanoa USA:n presidentin tällaisten väitteiden johdosta?

Vastaus. Tässä tapauksessa USA:n presidentti, valitettavasti, käytti Dullesin sanakirjaa — Dullesin, joka esitti paljon haukkumasanoja kommunismista. Kapitalistiset järjestykset luhistuvat ja rakoilevat historian kehityksen objektiivisten lakien voimasta. Mutta presidentti yrittää selittää sen "kommunistien pyrkimykseksi tyrkyttää omaa poliittista ja taloudellista järjestelmäänsä toisille". Eivät kapitalismin tukipilarit haukkumasanoilla luhistu, vaan työn ja pääoman välisten sovittamattomien ristiriitojen voimasta, kansojen vapautensa puolesta käymän kamppailun tuloksena.

Asennoituessamme sosiaalisilta järjestelmiltään erilaisten valtioiden rauhanomaisen rinnakkainolon puolesta me, kuten tunnettua, emme ehdota rauhanomaista rinnakkainoloa ideologian alalla, mutta me emme myöskään kannata ideologisten kiistojen ratkaisemista valtioiden välisten sotien avulla. Sellainen on meidän näkökantamme, sellainen on meidän politiikkamme.

Lopuksi tahtoisin sanoa, että kokonaisuutena USA:n presidentin Kennedyn puhe jättää positiivisen vaikutelman. Otamme tyydytyksellä vastaan kutsun Amerikan Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton välisten suhteiden parantamiseen, hänen lausuntonsa "tarkistakaamme suhteemme Neuvostoliittoon". Me hyväksymme presidentin lausunnon, että maittemme kansat ovat molemminpuolisesti kiinnostuneita rauhan säilymisestä. Neuvostoliiton kansat suhtautuvat kunnioituksella Amerikan Yhdysvaltojen lahjakkaaseen ja uutteraan kansaan ja haluavat olla sen kanssa ystävällisissä suhteissa.

Olemme syvästi vakuuttuneita, että Amerikan Yhdysvaltojen presidentin kutsua maitten välisten suhteiden parantamiseen ja "kylmän sodan" lopettamiseen, Neuvostoliiton ja USA:n kansojen välisten suhteiden parantamiseen tulee kannattamaan Amerikan kansan ehdoton enemmistö; Neuvostoliiton kansat ovat aina olleet ja ovat tällä kannalla. Me pyrimme siihen, että hyvät suhteet maitten välillä toteutuisivat käytännössä, mutta tämän saavuttamiseksi ei pidä säästää ponnistuksia kamppailussa niitä voimia vastaan, joiden asenteena on "kylmän sodan" käyminen ja kiistakysymysten ratkaiseminen sodan aloittamisen avulla.

Aika näyttää seuraavatko Amerikan hallituksen konkreettiset toimenpiteet, sen poliittinen käytäntö näitä lausuntoja. Puheet rauhasta on välttämättä vahvistettava käytännöllisin teoin. Näissä konkreettisissa teoissa Amerikan hallitus löytää neuvostohallituksen ymmärtämyksen ja tuen.

Me puolestamme emme säästä ponnisteluja löytääksemme ratkaisun selvittelyä vailla oleville ongelmille, saadaksemme aikaan hyvät suhteet suurten valtioittemme välillä.

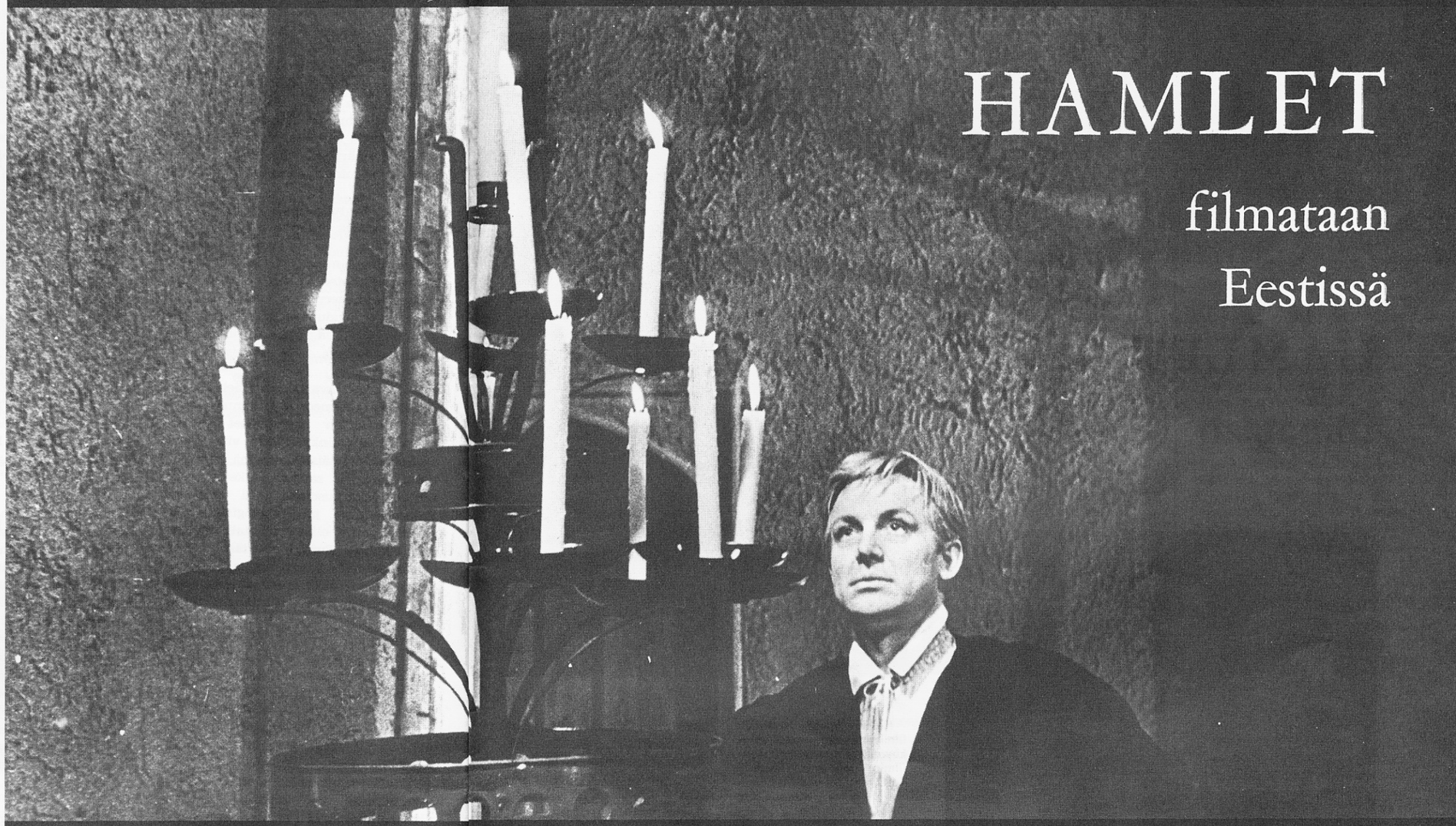

HAMLET filmataan Eestissä

Grigori Kozintsev
kertoo Shakespearen murhenäytelmän elokuvaamisesta

Jos käytte nykyisin Lenfilmin studiossa, teille näytetään siellä pientä muovausvahasta valmistettua Elsinoren linnaa. Muutamien kuukausien kuluttua se kohoaa satoja kertoja suurentuneena 35 kilometrin päähän Tallinnasta Itämeren jyrkälle rannalle. Tässä linnassa kehittyy murhenäytelmä, jonka Shakespeare kirjoitti jo XVII vuosisadan alussa — Tanskan prinssin Hamletin tragedia.

Filmin valmistaja neuvostoliittolainen ohjaaja, Venäjän liittotasavallan ansioitunut taiteilija Grigori Kozintsev kertoo Shakespearen "Hamletin" edessä olevasta filmaustyöstä seuraavaa:

— Olen valmistautunut tehtävään kahdeksan vuoden ajan. On täytynyt suorittaa perusteellisia historiallisia ja kirjallisuustutkimuksia. Niiden tuloksena syntyi teokseni "Aikamme Shakespeare", joka ilmestyi äskettäin Iskusstvokustantamon julkaisemana. Jo pelkkä teoksen nimi selittää jossakin määrin "Hamletin" edessä olevan filmatisoinnin luonnetta.

Totuudenrakkaus, ihmisarvon tunto, viha valhetta ja

Jatkuu seur. siv.

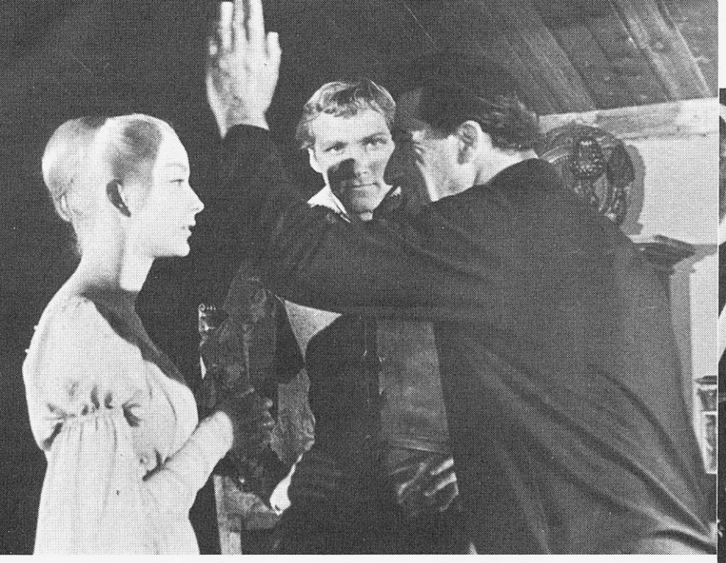

HAMLET
filmataan Eestissä

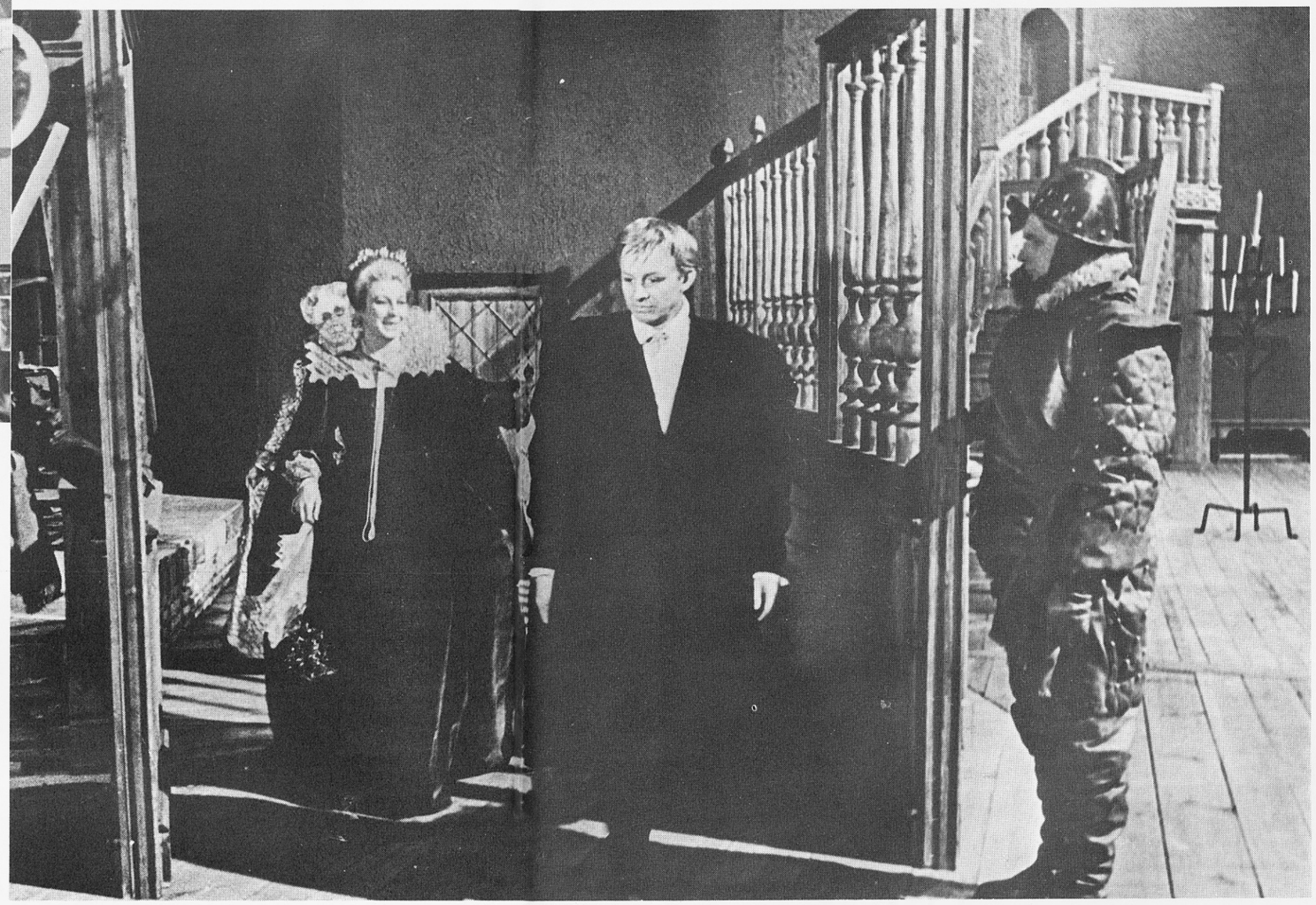

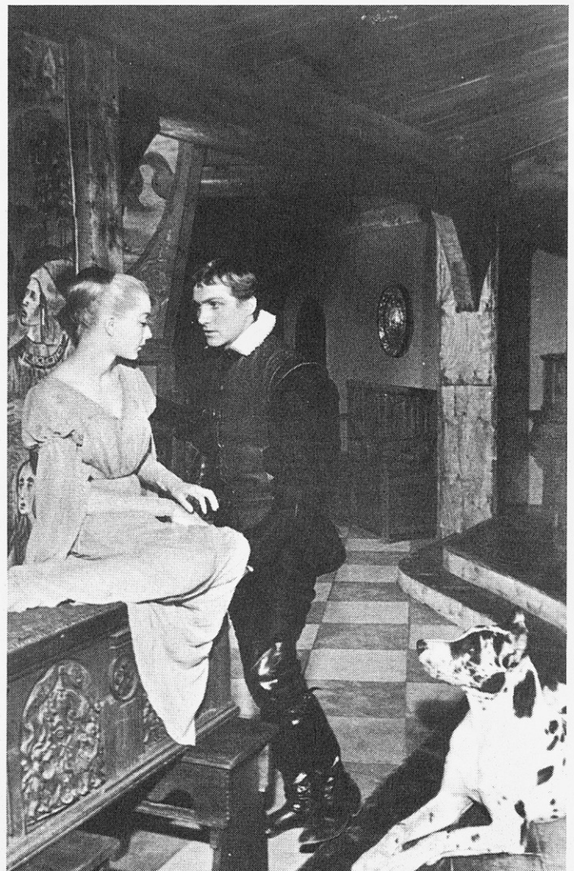

Kaikki kuvat Hamletin filmiversiosta, jonka ulkokuvaukset suoritetaan Lenfilmin toimesta Eestissä Tallinnan lähellä.

kaikkea ihmistä alentavaa kohtaan tuntuu meistä Hamletissa tärkeimmältä ja näkyvimmin nykyaikaiselta piirteeltä. Muistattehan hänen sanansa: "Ihminen ei ole huilu, eikä kukaan saa soittaa hänen sielullaan." Hamlet on kapinallinen, joka elää murhamiesten, kiipijöiden ja valehtelijoiden maailmassa. Hän tempaisee kauniin verhon väkivallan ja itsekkyyden maailman edestä, paljastaa ihmisen harjoittaman toisen ihmisen orjuutukseen perustuvan yhteiskunnan mädännäisyyden. Tällaisena pyrimme esittämään Tanskan prinssin filmissämme.

Elokuvasta ei muodostu kuitenkaan näyttämösovitusta. Elokuvahan on ennen kaikkea silmin aistittavaa taidetta. Sen vuoksi meidän on muutettava Shakespearen runous silmin nähtäväksi. Murhenäytelmän sankari esitetään keskellä kiihkeimpiä elämäntapahtumia, valtiollisten tapahtumien, valmisteilla olevan sodan, feodaaliajan sekasorron ilmapiirissä.

Ulkoilmakuvaukset suoritetaan Eestissä. Kuvausryhmämme jäsenet ovat matkustelleet ympäri koko tasavallan ja käyneet sen saarilla. Etsimme pitkän aikaa sopivaa paikkaa linnalle. Se löytyi Harjun alueelta. Siellä olevalle kalliolle kohoavat nyt Elsinoren linnan muurit. Haluaisin mainita, että tässä vaikeassa työssä meitä auttavat monet eestiläiset laitokset ja ennen kaikkea Tallinstroin puutavaratehdas.

Luonnonkuvauksia suoritetaan paitsi tulevan linnan alueella myös Toompean kukkulalla Tallinnan vanhimmassa osassa sekä Eestissä säilyneiden keskiaikaisten rakennelmien raunioilla.

Kuvausryhmä puuhailee Lenfilmin jo aloittamien kuvauksien parissa. Suoritamme edelleen koekuvauksia mm. eestiläisistä näyttelijöistä, joita olemme aikoneet ottaa mukaan filmiin. Hamletia esittävän I. Smoktunovskin, Poloniuksen osaa esittävän J. Tolubejevin ja muiden keskeisten hahmojen osien harjoitukset ovat käynnissä. Ompelimossa valmistetaan pukuja — niitä tarvitaankin tuhatkunta! Valmisteilla on myös suuri määrä veistoksia ja maalauksia. Taidemaalari J. Jenei luonnostelee parhaillaan kulisseja. Jonkin ajan kuluttua Eestin pääkaupungin asukkaat saavat nähdä, kuinka kaksiosainen elokuva Tanskan prinssi Hamletista alkaa syntyä, ja jotkut heistä saavat olla mukanakin tässä elokuvassa.

HELSINKI

jatkoa siv. 34

dokkaat on valittu jo tänä kesänä ja on harjoiteltava heidän kanssaan vakavasti.

Kuluvana kilpailukautena Neuvostoliiton maantieajajat osallistuvat moniin kilpailuihin, joiden joukossa ovat mm. XVI rauhanajo, Tour de Avenir (Ranska), maailmanmestaruuskilpailut ja lopuksi Neuvostoliiton kansojen III spartakiaadin ajot.

Osallistuminen Tour de Avenirin kilpailuun on Neuvostoliiton pyöräilijöille suurimerkityksellinen tapahtuma. Nämä ajot ovat harrastelijapyöräilyn suurimpia. Niihin osallistuvat monien maiden parhaat pyöräilijät, ja rata on vaikea.

Mielenkiintoisia ovat ulkomaisten asiantuntijoiden lausunnot Neuvostoliiton pyöräilijöiden tulevasta osallistumisesta Tour de Avenir -ajoon.

Esimerkiksi Ranskan joukkueen valmentaja kirjoittaa: "On vaikea ajatella, että Neuvostoliiton pyöräilijät, jotka ovat tottuneet johtoasemiin rauhanajoissa, tyytyvät toissijaisiin osiin Tour de Avenirissa." Belgian joukkueen valmentajan lausunto on ehdottomampi: "Tänä vuonna Neuvostoliiton ajajat eivät voita Tour de Aveniria. Ei sitä tee ainakaan joukkue, jonka muodostavat Kapitonov, Petrov, Melihov ja Saidhuzhin."

Näemme mielipiteiden käyvän ristiin. Mutta molemmat ennusteet todistavat, että Neuvostoliiton ajajat noteerataan tällä hetkellä kansainvälisellä areenalla melko korkealle. Ajat, jolloin he olivat ensikertalaisia, ovat jääneet historiaan.

Minun on sanottava, että Belgian valmentajan ennuste ei suututa meitä. Neuvostoliiton urheilijat käsittävät erinomaisesti, että osallistuminen Tour de Aveniriin muodostuu heille erittäin vaikeaksi. Mutta kaikesta huolimatta he ovat päättäneet voittaa vaikeudet.

Tour de Aveniristä muodostuu meille uusi urheilullisen kehityksen koulu. Osallistuminen näihin ajoihin, niin toivon, auttaa meitä valmistautumaan paremmin Tokion olympialaisiin ja kohottamaan Neuvostoliiton pyöräilyn tasoa.

Leonid Sheleshnev

Neuvostoliiton pyöräilyn vanhempi valmentaja

Eestiläisten taiteilijain näyttelyn juliste

EESTILÄISTEN TAITEILIJAIN NÄYTTELY

Joitakin aikoja sitten oli Moskovassa kahden eestiläisen taiteilijattaren, Elgi Reemetsin ja Ellen Hansenin, töiden näyttely.

Samanikäisinä he miltei samaan aikaan päättivät Tallinnan taideteollisuusinstituutin — Elgi Reemets vuonna 1949 ja Ellen Hansen vuonna 1948.

Heidän tuotantonsa edustaa eestiläistä kansantaidetta. Taiteilijat ovat kansanomaisia aiheita suuresti rikastuttaen tulkinneet niitä nykyajan ihmiselle läheisissä tuotteissa. Näyttelyssä on selvästi havaittavissa Eestin kansan luonne ja omaperäisyys.

Kudottu pieni villamatto tai puinen rukinlapa, koristeellinen kuparipannu tai naisten koru tummaa hopeaa — jokaisessa on havaittavissa kansallinen leima.

Mistä tällainen kaikessa havaittava vakuuttavuus, koruttomuus, monumentaalisuus? Sitä ei ole saatu aikaan ainoastaan taitavalla materiaalin käsittelyllä, vaan on löydettävissä jostakin syvemmältä, taiteilijan erottamattomasta yhteydestä kansaan, joka tukee ja antaa elinvoimaa hänen lahjakkuudelleen.

Nahkatyöt ovat suurenmoisia. Kansanrunouden aihepiiriä on käsitelty kansioissa "Kalevipoegin matka Iskrin saarelle" ja albumissa "Vanemuisen laulu". Nämä kansanrunouden aiheet elävät myös Elgi Reemetsin keramiikkamaalauksissa ja pannoissa, hänen tavattoman raikkaissa, iloisissa, kuvioinniltaan rytmikkäissä neuletöissään — hauskoissa lapasissa ja värikkäissä villapaidoissa. Jo varhain molemmat taiteilijattaret harrastivat innokkaasti kansantaiteen esineiden keräilyä, ja se ei voinut olla jättämättä vaikutustaan heidän kypsyneeseen taiteeseensa.

Elgi Reemetsin ja Ellen Hansenin työt ovat tunnettuja muuallakin kuin Eestissä — niitä on ollut näytteillä Moskovassa, Riiassa, Leningradissa ja Vilnassa sekä ulkomailla — Unkarissa ja Turkissa, Tshekkoslovakiassa ja Japanissa, Suomessa ja Australiassa, Belgiassa ja Kanadassa, USA:ssa ja Brasiliassa. Brysselin maailmannäyttelyssä Eestin taideteollisuusesineet, joiden mukana oli molempien taiteilijattarien töitä, saivat kultamitalin. Kansainvälisessä keramiikkanäyttelyssä Prahassa vuonna 1962 Elgi Reemetsin panno "Tallinna" palkittiin hopeamitalilla.

V. Karatshentseva

Elgi Reemetsin seinällä pidettäviä keramiikkakuvioita.

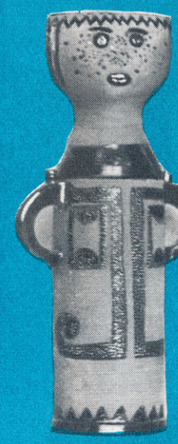

← Hauska keramiikkamaljakko "Peko".

↓ Kynttilänjalat kiinnostivat kaikkia näyttelyssä kävijöitä.

← Näkymä näyttelyn keramiikkaosastolta.

↘ Nahkatyö "Kalevipoegin matka Iskrin saarelle".

→ Juri Melihov.

↘ Gainan Saidhuzhin.

↓ Viktor Kapitonov.

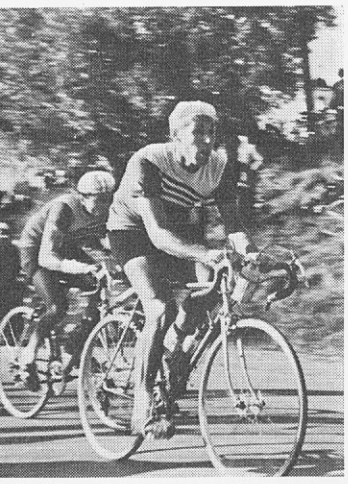

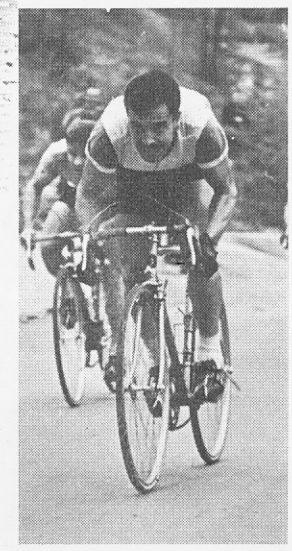

HELSINKI ROOMA TOKIO

Kahdentoista vuoden aikana, jotka olen toiminut Neuvostoliiton polkupyörämaajoukkueen vanhempana valmentajana, olen joutunut olemaan läsnä kahdeksissa maailmanmestaruuskilpailuissa, kahdeksissa rauhanajoissa ja kolmasti olympialaisissa. Kilpailut ovat tuottaneet minulle runsaasti pettymyksiä ja iloja. Erityisesti muistan kaksi tapahtumaa — Helsingin ja Rooman olympialaiset.

Neuvostoliiton polkupyöräilijät eivät osallistuneet vuosikausiin kansainvälisiin kilpailuihin. Siihen aikaan tunsimme ulkomaiset ajajat vain lehdistön välityksellä. Tiesimme kansainvälisiä kilpailuja suoritettavan erittäin paljon, ja että esimerkiksi Italian, Ranskan ja Belgian maantiepyöräilijöiden urheilullinen mestaruus on saavuttanut täydellisyyden.

Neuvostoliiton pyöräilijöiden ensimmäinen vakava koetus ulkomailla oli Helsingin olympialaiset. Silloin tulimme omin silmin vakuuttuneiksi kuinka suuri on vastustajiemme mestaruus ja miten paljon olimme jääneet jälkeen.

Olympialaisten ryhmäajo sujui kireän taistelun merkeissä. Lukuisat kirit ja hyökkäykset taipaleilla väsyttivät pian Neuvostoliiton ajajat, ja kolme neljästä keskeytti kilpailun. Vain yksi, Jevgeni Klevtsov, suoritti kilpailun päätökseen.

Hämmästyneenä ja kateellisena katselin silloin kilpailun voittajia. Heidän kyvykkyytensä suorastaan tyrmistytti minua. En olisi osannut edes kuvitella sellaista.

Helsingissä saamamme kokemukset opettivat meille paljon. Palattuamme kotiin muutimme perin pohjin työn pyöräilyurheilun alalla. Muutimme kilpailuaikataulun, panimme henkilökohtaiset kilpailut ryhmäajojen ajaksi. Myös ajajien valmennusmenetelmät joutuivat vakavan uudelleenjärjestelyn kohteeksi, ja ennen kaikkea lisättiin rasitusta.

Neuvostoliiton pyöräilyn kehityksessä on esittänyt suurta osaa pyöräilyliiton tekemä päätös monipäiväisten jopa 2 600 kmn pituisten matkojen ottamisesta maan suurimpien kilpailujen — Neuvostoliiton kansojen spartakiaadien ohjelmaan (Ensimmäinen spartakiaadi pidettiin v. 1956). Uuden määräyksen mukaisesti tähän ajoon osallistuivat kaikkien liittotasavaltojen maajoukkueet sekä Moskovan ja Leningradin valioryhmät. Tällaiset kilpailusäännöt panivat tasavaltojen urheilujohtajat harrastamaan vakavasti pyöräilijöiden valmennusta sekä toimeenpanemaan omia tasavaltaa käsittäviä monipäiväisiä ajoja.

Vuoden 1956 yleisliittolaisissa kilpailuissa asettui lähtöviivalle kahdeksan toista joukkuetta. On myönnettävä, että niiden taso ei ollut kovin korkea. Riittää, kun mainitsen, että voittajajoukkue voitti viimeiseksi tulleen joukkueen yli 17 tunnilla. Mutta se ei estänyt ajoja saamasta suosiota sekä urheilijoiden että pyöräilyn harrastajien keskuudessa. Kolmen vuoden aikana, jotka olivat ensimmäisen ja toisen spartakiaadin välillä, maantieajajien taito kasvoi huomattavasti. Vuoden 1959 spartakiaadin monipäiväisten ajojen keskimääräinen tuntinopeus oli 39,8 km, ja aikaero ensimmäisen ja viimeisen joukkueen välillä oli alle 3 tunnin. Sitä paitsi meille oli muodostunut melkoinen ryhmä johtavia ajajia, joiden taito läheni jo kansainvälistä tasoa.

Neuvostoliiton maajoukkue alkoi ottaa joko vuosi osaa kansainvälisiin kilpailuihin, ennen kaikkea rauhanajoihin, jotka toimeenpannaan perinteellisesti DDR:n, Puolan ja Tshekkoslovakian teillä, sekä maailmanmestaruus- ym. ajoihin.

Neuvostoliittolaiset pyöräilijät ovat saavuttaneet kiistämättömiä menestyksiä rauhanajoissa. He ovat osallistuneet niihin yhdeksän kertaa ja voittaneet viisi joukkuemestaruutta, ja kaksi kertaa neuvostoliittolainen on selviytynyt henkilökohtaisen kilpailun voittajaksi (v. 1961 Juri Melihov ja v. 1962 Gainan Saidhuzhin). Kaksissa viimeksi pidetyissä ajoissa meidän pyöräilijämme ovat saaneet parhaan mäkiajajan ja aktiivisimman ajajan palkinnon.

Parhaan tuloksen Neuvostoliiton maajoukkue saavutti kuitenkin Rooman olympialaisissa. Maantieajajamme saivat pronssimitalin 100 kmn joukkueajossa, ja Viktor Kapitonovista tuli 175 kmn ryhmäajon olympiavoittaja. Tämä voitto antoi minulle valmentajana paitsi suurta moraalista tyydytystä myös varmuuden siitä, että olemme työssämme luotettavalla tiellä.

Tosin kyllä Neuvostoliiton pyöräilijät ovat siitä lähtien esiintyneet vähemmän menestyksellisesti maailmanmestaruuskilpailuissa. Se on meille hyvin tuntuva miinus, eikä selityksenä ole vain taistelun jatkuva kiristyminen maailmanmestaruuskilpailuissa. Neuvostoliiton pyöräilijöillä on suuria vaikeuksia osallistumisessaan maailmanmestaruuskilpailuihin. Eräs syy on jonkinverran epäedullinen kilpailuaika. Valmistautuakseen rauhanajoihin pyöräilijämme tähtäävät huippukuntonsa jo toukokuuhun. Ei ole helppo pitää yllä kuntoaan samanlaisena syyskuuhun saakka, jolloin maailmanmestaruudesta kilpaillaan.

Tärkeänä syynä epäonnistumisiimme kaksissa viimeisissä maailmanmestaruuskilpailuissa ovat olleet sääsuhteet. Kolmenkymmenen viiden asteen helle muodostui ehkä tärkeimmäksi vastustajaksi Neuvostoliiton joukkueelle. Pysyvästi viileämpään ilmastoon tottuneiden on vaikea kilpailla niissä oloissa, varsinkaan kun heillä ei ollut kokemusta kilpailemisessa polttavan auringon alla.

Korkeatasoisen ajajan on tietysti oltava valmis kaikenlaatuisiin yllätyksiin. Ymmärrämme tämän ja rakennamme tulevaisuudessa työmme siten, että emme näyttäisi maailmanmestaruuskilpailuissa toisia heikommilta.

Mutta tänään tärkeimpänä tehtävänämme on valmistautuminen Tokion olympialaisiin. Olympiajoukkueen eh-

Jatkuu s. 31.

VENÄLÄINEN KEITTIÖ

Pelmeenit

Pelmeenit ovat Venäjällä suuressa suosiossa. Puoleen kilogrammaan pelmeenejä tarvitaan:

130 gr vehnäjauhoja, joihin vatkataan yksi kananmuna. Lisätään suolaa ja 40 g. vettä ja sekoitetaan tasaiseksi taikinaksi. Taikinan annetaan seistä 30—40 min. Sitten se kaaviloidaan 1,5 — 2 millimetrin paksuiseksi levyksi. Toiselle puoliskolle kaaviloitua taikinaa asetetaan riveihin pieninä nokareina lihamureketta (5—7 gr.) ja peitetään ne taikinalevyn toisella puoliskolla. Pelmeenit irroitetaan erikoismuotilla tai pienellä juomalasilla ja asetetaan 5 minuutiksi kiehuvaan suolalla maustettuun veteen. Kun pelmeenit nousevat pinnalle ovat ne kypsiä. Valmiit pelmeenit asetetaan lautaselle ja tarjotaan voin, smetanan tai 3—4 prosenttisen etikan kanssa.

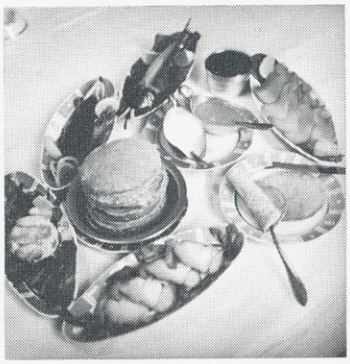

Lihamurekkeen valmistamiseen tarvitaan

150 g. jauhettua naudanlihaa
160 g. jauhettua sianlihaa
30 g. hienoksi hakattua sipulia
50 g. vettä
pippuria, suolaa.

Blinit

Blinit ovat venäläisten kansallinen mieliruoka. Blinien valmistamiseen kahdelle hengelle tarvitaan

130 gr. vehnäjauhoja
1 muna
220 gr. maitoa
10 " sokeria
10 " voisulaa
3 " suolaa
8 " hiivaa

Lämpimään maitoon sulatetaan suola, sokeri ja hiiva. Lisätään jauhot, munankeltuainen ja voisula, sekotetaan hyvin ja asetetaan taikina lämpimään paikkaan 3—4 tunniksi. Nousemisen aikana sitä sekoitetaan useita kertoja. Sitten taikina lämmitetään kiehuvalla maidolla ja lisätään siihen vatkattu munanvalkuainen.

Helsinki 1963. Kustannusosakeyhtiö Yhteistyö

NEUVOSTOLIITTO TÄNÄÄN

N:o 12 1963

Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton suurlähetystön sanomalehtiosaston julkaisu

Aineiston valmistanut Uutistoimisto Novosti (APN)

Toimitus: Helsinki, Merikatu 3 A 4
Toimittaja Paavo Ruonaniemi
Puh. 66 49 67

TÄSSÄ NUMEROSSA

Valeri Bykovski – avaruuslennon uusi ennätysmies 4

Aikamme sankari 6

Vuosisatamme nainen 8

Suuri sankaruus syntyy suurista aatteista 16

N. S. Hrushtshevin vastaukset Pravdan ja Izvestijan päätoimittajien kysymyksiin 20

Ala-tau – kiviset aallot 22

Neuvostonuorison päivä 25

Hamlet filmataan Eestissä 28

Eestiläisten taiteilijain näyttely 32

Helsinki–Rooma–Tokio 34

Lukijoille: Tässä numerossa piti alkaa Tshingis Aitmatovin novelli "Ensimmäinen opettaja". Avaruuslentoaineiston johdosta aloittaminen siirretään seuraavaan numeroon.